49՝՝ ՏԱՐԻ Թիւ 1587 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՕԳՈՍՏՈՍ – 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1906 17 ՐԷՃԷՊ 1324 – 24 ՄԱՐԸՍ ՈՍ 1322

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՑԼԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ճաամէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանկական Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اوهانس فریدر
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԱԲՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ''ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱԲՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՆՈՐ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՇԱՀԵԿԱՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

Շաբաթ ժամը 8էն ի վեր ամէն տարիքէ և սեռէ մարդիկ լեցուն են ցուցահանդէսին բավիյօններուն մէջ. ամէն կողմէ զարմացական արտայայտութիւններ կ'ուղղուին ի տես այն հրաշալիքներուն զոր արտադրած է Թուրքիոյ արուեստագէտը, բնութիւնը, արուեստը, արհեստը, հողը, օդը, ջուրը, գիտութիւնը, ձեռագործը։ Հոս ամէն ինչ իր ներկայացուցիչները ունի, զոր այնքան լաւ յարդարել և կազմակերպել գիտցած է Ցուցահանդէսին Ծանձնաժողովը։ Իւրաքանչիւր բավիյօնի մէջ երկու պաշտօնեայներ կան, առաջինը ցուցադրութեանց մանագէտ և տեղեկատու է, որ մաքուր հագուած և թեւին վրայ ալ մեդալ նշանը կը կրէ, իսկ երկրորդը հսկող և հիւրընկալ է։

Ծանձնաժողովը իր ընտրութիւններուն մէջ բնաւ սխալած չէ. իւրաքանչիւր պաշտօնեայ իր գործը կը կատարէ կատարեալ ձեռնհասութեամբ և քաղաքավարական ձեւակերպութիւններէն մաղի չափ չչեղիր։

Ծանձնաժողովի նախագահին յատուկ հրամանին համեմատ, երբ Պոլսական թերթի մը ներկայացուցիչը ո և է բավիյօնէ ներս մտնէ, պաշտօնեան անմիջապէս զայն կը դիմաւորէ և յարգալիր ձեւով մը բարեւելէ յետոյ, կը յայտարարէ թէ պատրաստ է ամէն կերպով պատասխանելու իրեն եղած հարցումներուն և մանրամասն բացատրութիւններ տալ ցուցադրուած իւրաքանչիւր նմոյշներու վրայ։

Այցելուն բնաւ դժուարութեան չի բախիր, ազատ է ամէն մանրամասնութեանց տեղեակ ըլլալ և բացատրութիւն պահանջել։ Իւրաքանչիւր բավիյօնի մէջ ցուցադրուած նմոյշները իրենց բանուածքին, գործուածքին, տեսակին, որակին, քանակին, չնչուած տեղւոյն համեմատ զատ զատ մասերու բաժնուած են և ամէն նմոյշի վրայ կախուած կայ ցուցահանդէսին քառթը, որուն վրայ գրուած է շինողին անունը, թիւը, ծննդավայրը, և գինը։ Տեղական ճարտարարուեստին զարգացման համար յանձնաժողովը անհամեմատ ոչնչին գիներ որոշած է անոնց, այնպէս որ, մարդ առաջին պարագային չուզեր հաւատք ընծայել անոր ճշգրտութեան և ինքնաբերաբար կը փորձուի հարցնել պաշտօնեային թէ, ինչ է այսինչ կամ այնինչ ապրանքին գինը։ Սակայն պաշտօնեան ուրիշ պատասխան չունի տալիք, բայց միայն յայտարարել որ, գիները արդէն քառթերուն վրայ գրուած են։

Ցուցահանդէսին մուտքը առ հասարակ ամէն մարդու համար դիւրամատչելի է. մէկ դահեկան վճարելով կարելի է այս դրախտաւոյեալ ցուցադրութիւնները վայելել ամբողջ ժամերով և նոյն իսկ օր մը։ Ցուցահանդէսը կը բացուի առտուն ժամը 9ին և կը փակի մինչեւ կէսօր, յետոյ դարձեալ ժամը 7ին կը բացուի և կը տեւէ մինչեւ վերջալոյս, դիւերներն ալ մինչեւ երեք տիւէմթօկաֆի ցուցադրութիւնը տեղի կ'ունենայ ուր կը դիմէ խուռներամ Պրուսայի ժողովուրդը։ Ամէն զատ ցուցահանդէսի Ծանձնաժողովը տեղւոյն հմայքը աւելցնելու համար մանաւոր նուագածուներու խումբ մը բերել տուած է Պոլսէն, որոնք ընդարձակ պարտէզը կը դղրդեցնեն մինչեւ ժամը 3½-4։

Պարտէզին մէջ կայ գեղեցիկ ճաշարան մը, ուր կը գտնուին արեւմտեան և արեւելեան ճաշակով եփուած ամէն տեսակ համեղ կերակուրներ. սպասարկութիւնը շատ կանոնաւոր է. կայ նաև արձարան մը ուր կը պատուասիրուին թէյով, օշարակով, սուրճով։ Իրիկունները անհամեմատ ոգեւորութիւն կայ պարտէզին մէջ. նահանգին ամէն կողմերէն եկած հիւրերը և արուեստաէրները հոն հաւաքուած Ցուցահանդէսին վրայ կը խօսին, զարմացական չեչտերով ու ներբողական խօսուրտուքներով։

Ցուցահանդէսին շէնքը, ինչպէս ըսինք, ճերմակ ներկուած և ներսէն ու դուրսէն զարդարուած է Օսմ. դրօշակներով, գեղեցիկ վերտառութիւններով և թուղթաներով։ Հակողութեան և կարգապահութեան ըսելիք չկայ։ Ամէն կողմ ոստիկան-զինուորներ, թաղապետական պաշտօնեաներ և մասնաւոր հսկողներ կան, որոնք դռներուն տակ իրենց մասնաւոր տեղերը գրաւած են։

Օդը գեղեցիկ է և Ողիմպոսի բարձունքէն փչող հովը կը գգուէ տեղւոյն բնակչաց քրտնաթոր ճակատները և փափկասուն օրիորդներուն քնքուշ դէմքը ու կարմրուկ այտերը, որոնք ներոպական ամենավերջին նորաձեւութեան համաձայն հագուած ու շքուած խումբ խումբ ցուցահանդէս կը դիմեն։

Երեւակայեցէք ընդարձակ շէնք մը, շատ գեղեցիկ ու ճարտարապետական ամենավերջին մէթոտով շինուած, որ կանգնած ըլլայ երկու յարկի վրայ, զարդարուած մէջ ընդ մէջ գեղեցիկ սրահներով, կոկիկ սենեակներով ու օձապտոյտ նրբանցքներով։ Միւնոյն ատեն երեւակայեցէք որ բոլոր պատերը սանդուխները և մինչեւ իսկ առաստաղները մետաքսեայ, բուրդէ և ամէն ազգի գեղանկար գորգերով դարդարուած ըլլան, որոնց վրայ տատանի Օսմ. յաղթապանծ դրօշը։ Իւրաքանչիւր սենեակի դրան վրայ շրջանակներու մէջ անցուած գեղագիր գիրերով գրուած է տաղաւարին պարունակած նմոյշներուն տեսակը։

Երբ սանդուխին վեր ելլաք, առաջին անգամ աչքերնուդ կը զարնէ ընդարձակ նրբանցք մը, իւրաքանչիւր սենեակ իր յատուկ թիւը ունի, յանձապակեայ կլոր տախտակիկներու վրայ գրուած։

Նրբանցքին ձախ կողմը կը գտնուի թիւ մէկ սենեակը։

Թիւ 1.— 3 մէթր լայն և 4 մէթր երկայն գեղեցիկ սենեակ մը, որ դրսցին յառաջկողմի պարտէզին վրայ կը նայի, երեք մեծակալ պատուհաններով զարդարուած։ Հոս ամէն ինչ դրսցի աղէկանց ճարտարութեան և յառաջդիմութեան խօսուն վկաներն են։ Սենեակին ճիշդ դիմացը կը գտնուի գեղեցիկ շրջանակով զարդարուած «Քամիշանըմ չօգ եաշա» վերտառութիւն մը որ գերազանց ճարտարութեան մը արդիւնքն է, իւրաքանչիւր գիրի մէջեւ կան նոյն ձեւով պզտիկ գրեր, որոնք աղօթքներ և մաղթանքներ են մեր Օգոստափառ Ինքնակալին արեւշատութեան համար. այս գեղեցիկ վերտառութիւնը գրած է բնիկ Պրուսացի գեղագիր Գալայճի Օղլու Մօլլա Համոի էֆ. որուն շուրջը մետաքսեայ թելերով զարդարած են դպրոցի բանիբուն աշակերտուհիները։ Այքառու է նաեւ մետաքսեայ հիանալի վարագոյր մը չորս կողմը մետաքսեայ թելերով շրջանակուած, որուն համար 1800 ղրուշ գին յատկացուած է։ Սենեակի զարգեր, բարձեր, վերմակի երեսներ, հարաւնեկան ամենանուրբ ձեռակերտներ, որոնց յարդարանքին մէջ մեղրալուսինը անցընող ամոլ մը ինքզինքը դիցաբանական դրախտավայրի մը մէջ պիտի կարծէ։ Ձախ կողմը գեղեցիկ շրջանակի մը մէջ կախուած կայ զարմանարաշ նկար մը որ Զուիցերիոյ մէջ Ալպեան լեռանց սառորտը ծովեզերեայ տեսարան մը կը ներկայացնէ. լեռան գիրքը բաւական է գաղափար մը կազմել տալու Տիկին Առաքելեանի անհամեմատ ճարտարութեան վրայ, որուն անունը ոսկեզօծ տառերով գրուած է նկարին տակը. ներս մտնողը առաջին անգամ յիշեալ նկարին քով կը վազէ. գիւղացի երիտասարդներ եւ օրիորդներ իրենց խօսելակերպերովը եւ գովասանքի յատուկ ձեւերով զարմանքնին կը յայտնեն անոր գեղեցկութեան, նրբութեան, ճաշակին և այլնին վրայ։ Այս նկարին համար գին որոշուած է 1080 ղրուշ, ինչ որ բաղդատմամբ իր գեղեցկութեան ու արուեստագիտական նրբութեան իրական արժէքէն անհամեմատ կերպով քիչ է։

Ասոր ճիշդ դիմացը կը գտնուի ծովային տեսարան մը, ուր հին ճամբի Ֆանէլաներ, գեղակերտ գուլպաներ, Պալըքէսէրէն զրկուած տեսակ տեսակ բրդեղէններ և կերպասեղէններ։

Սրահին կ'սպասարկին Մուսթաֆա Հիլմի և Դրիգոր Զամաշիրճեան էֆէնտիները։

Հոս ի տես դրուած են նաև Քէշրիպարճի Պաշի Ալի պէյի սատափեայ և սաթէ ձեռակերտները որոնց մասին առջի նամակաս բաւական բացատրութիւններ տուի։

Թիւ 3.— Իսը մէթր երկայն և 5 մէթր լայն ընդարձակ սրահ մը, ուր ամբողջ մետաքսահիւս և ոսկի թելերէ բանուած գաւառական զգեստներ ի տես դրուած են. գաւառային հարսանեկան հագուստներ, թաւիշի վրայ մետաքս բանուած ամենագեղեցիկ բաճկոններ 200—300 ղրուշ արժողութեամբ. հնդարեան գաւառացիներուն գործածած միակերպ հագուստները, ոսկի թելերով բանուած բարձի երեսներ, վերմակի սփռոցներ, հին ժամանակներէ մնացած մէկ մէթր երկայնութեամբ ծխափողեր, վահաններ, սուրեր, հրացաններ, ասպարներ, որսորդական զգեստներ, թէփե Տէլէնլի Ալի փաշայի գործածած հրացանները, գահէ չինուած հին գաւառացիներու կերպարանքները իրենց սովորական տարազներով։ Այս սենեակին մէջ կ'սպասարկեն Լուֆթի և Իպրահիմ էֆ.ները։ Մասնաւոր դարանի մը մէջ ի տես դրուած են Հունդարիոյ Քարլ կայսեր պատերազմի մէջ ցին գործածած զէնքերը, հնօրեայ զարդեր, գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ նիւթեր։

Թիւ 4.—Այս սենեակին դրան վրայ գրուած է Մենսուճաքը ճարիրլիք վերտառութիւնը։ Ներս կը մտնենք, ամէն ինչ մետաքս կը բուրէ, սենեակին ճակատը կախուած է մետաքսեայ գեղեցիկ վարագոյր մը Հէրէքէի Կայս. Գործարանին մէջ շինուած, որուն արժէքը 100 ոսկի գնահատուած է յանձնաժողովին կողմէ։ Կան նաեւ գեղեցիկ վարագոյրներ, զորս ի տես դրած է Մօրուքեան Տիգրան էֆ. որուն պատկերը գծած է Ցակոբ էֆ. Լուֆթեան։ Սենեակին մեծ մասը գրաւած են Հէրէքէի Կայս. Գործարանի արտադրութիւնները, կնոջական զարդեր, ծաղկոյներ, շարքեր, վարագոյրներ թաշկինակներ և այլն։ Մէկ կողմն ալ ի տես դրուած են Գարամուսալի գործարանի կերպասները և պատրաստ հագուստներ, Եէտիգուլէի գործարանին դերձանները և մանածները, Եսկիշէհիրի, Պիլէճիկի, Քէօթահեայէ բերուած մետաքսեայ զարդեր, ֆեֆիներ, թաշկինակներ։ Սեւանիկի անանուն ընկերութեան արտադրութիւնները, դերձաններ, մանածներ։ Ինէկէօլի, Փաղարճըքի և Պիլէճիկի մետաքսեայ բանուածները և մասնագիտական հիւսուածքները, որոնց ամէնքն ալ գաւառացի արհեստաւորի աշխատութեան և ժրաջանութեան արգասիքը կը կազմեն։ Ցիշատակութեան արժանի են նաեւ Մարդիսայի գործարանին բրդեղէն արտադրութիւնները, Պիլէճիկի ջաթմաները գոնդզդոյն ներկուած և նրբօրէն բանուած։

Նշանաւոր և աչքառու է նաեւ Պրուսայի Մէարիֆի հաշուակալ Մէհմէտ Բէյեան պէյի ճարտարութեան արդիւնքը եղող քիւհի գրուածք մը որ շատ մը մասնագէտներու ուշադրութիւնը գրաւեց։

Մետաքսեայ գեղեցիկ կերպաս մը, որուն վրայ գեղակերտուած են տաճկական հին և նոր առածներ՝ ոսկի թելերով բանուած, զոր օրինակ

Պու կիւն քի իսի Ֆեrsտեա սալմա։

Այս գեղեցիկ գործը պատրաստած է Ցակոբ էֆ. Լուֆթեան։

Այս սենեակին մէջ է նաեւ Պանտրմացի Օսման Նուրի էֆ.ի կողմէ պատրաստուած ժամացոյցը, որուն վրայ արդէն բաւական տեղեկութիւն տուինք մեր ընթերցողներուն։ Այս ժամացոյցին գինն է 50 օսմ. ոսկի։

Կան նաեւ պատի վրայի գորգեր քառթերու գրպանիկներով դրուագուած, որոնց բանիբուն հերոսն է Ցակոբ էֆ. Լուֆթեան։

Մասնաւոր փեղկի մը մէջ ի տես դրուած են Մօրուքեան Տիգրան էֆ.ի մետաքսեայ արտադրութիւնները, որոնց քովընտի ապակեփեղկին մէջ կը տեսնուին նաեւ Ցակոբ էֆ. Տ. Ահարոնեանի մետաքսեայ բանուածքները. ապրանքի համակ ճարտարութիւն կը բուրեն։

Այս սենեակին վրայ հսկողներն են Ցակոբ Լուֆթեան և Հաճի Թէվֆիգ էֆէնտիները։

Թիւ 5.— Դրան վրայ գրուած է հաւլիքնիրգ վերտառութիւնը։ Մարդ ինքնաբերաբար կը հետաքրքրուի տեսնելու համար այս գեղեցիկ ձեռակերտները որոնք Պրուսայի Նահանգին մասնագիտութիւնը կը կազմեն և նիւատիկեաբ չատ ինչ շահած է ասկէ։ Ամէն տեսակ ափսեներ, բաղնիքի սպասներ՝ զանազան դոյներով ընդելուզուած, խավլուէ չինուած պատուհանի վարագոյրներ, ձեռքով բանուած ամէն տեսակ սեղնաստիներ, ձիու թամբեր, են.։ Նշանաւոր են նաեւ ի տես տրուած արագիլները, խրտները, գլխանոցները են.։ Ասոնք պատրաստած և կազմակերպած է Հաճի Ապոլ էֆ., որ ստուգիւ գովասանքի արժանի է։ Այս սենեակին մէջ կ'սպասաւորեն Նէճաթի և Մուսթաֆա էֆէնտիները։

Թիւ 6.— Հանրային Պարտքի Վարչութեան մետաքսեղէն ցուցադրութիւնները։ Ի տես դրուած են ամէն տեսակ խողակներ, Պիլէճիկէ, Բազար գիւղէ, Մուտանիայէ եկած բալա տիպիներ, մասնաւորապէս Համարձումեան, Կիրակոս Մինասեան, Հաճի Ալի պաշէ Մուսթաֆա, Փափատօպուլօ և Մօրուքեան Ցակոբ էֆ.ներու մանարաններէն զրկուած։ Հունտի թուղթերը ծակելու յատուկ մեքենայ մը։ Մասնաւոր ապակեդարանի մը մէջ ցուցադրուած են ամենազգի խողակներ, ինչպէս եհեալ ճարոն, պէյազ ճարոն, սարը ճարոն, մասուրա, պաղտատի, եէրլի պաղտատի, եալլա, եէրլի ինկարի են.։ Ասոնց կեդրոնը կայ թղթիկ մը որուն վրայ հետեւեալը գրուած է. «Շնորհիւ մեր Օգոստափառ Ինքնակալին, Օսմ. երկիրներուն մէջ այս խոզակներուն ամէն տեսակները կ'արտադրուին»։

Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի են կէս մէթր երկայնութեամբ թղթուրները որոնք յախճապակիէ շինուած են. նաեւ թիթեռնիկներ որոնք հաւու չափ մեծութիւն ունին և իրենց ներքին գործարանաւորութեան պատկերը ճշգրիտ կերպով չինած են բանիբուն վարպետներ։ Կան նաեւ Օսման Ֆէյզի, Պայ եղբարց, Զենոբ Գափուճեան, և Պէզարի էֆ.ներու մանարաններուն արտադրութիւնները։

Կան նաեւ հունտերը ճզմելու յատուկ մեքենաներ, մանրադէսներ, հաւանաներ, հունտերուն մէջ գտնուած օտար նիւթերը զատելու յատուկ գործիքներ, զորս պատրաստած է բնիկ Պրուսացի Սարգիս էֆ. Զէրէզճեան։

Մէկ կողմը ի տես դրուած են նաեւ հանքային ադեր, Հանրային Պարտքի Վարչութեան տեսուչին կողմէ պատրաստուած և խողակէ չինուած գեղեցիկ ծաղիկներ։ Բնիկ Պրուսացի գեղագիր Մէհմէտ էֆ.ի կողմէ գրուած չերամի տերեւի վրայ ոսկեզօծ տառեր, և աղօթքներ, որոնցմէ մէկ քանիները հետեւեալներն են.

Սաճ գալպ օլ ֆիմսե իլէ թուբմա սազրն ֆին
Տեսի՝ բուբմազ ֆախրը ալեմ ֆին
իլէ պիր եեrսե տին

Կը տեսնուին ժամանակէն առաջ թթթուր հասցնելու մասնաւոր գործիքներ, ձմեռ ատեն հունտերը պահպանելու տուփեր, որոնք Պրուսայի Համիտիյէ Սէնայի դպրոցին մէջ չինուած են։

Կան ողջ թթթուրներ որոնք անյազգաբար կը լափեն իրենց առջեւ ցանուած տերեւները։ Մասնաւոր մեքենաներ որոնք տերեւները մանրելու պաշտօնը կը կատարեն։

Սենեակին ճիշտ կեդրոնը դրուած է ճշմարիտ հրաշակերտ մը, որ ամբողջ ցուցահանդէսին միակ փառքը կը կազմէ։ 1,25 մէթր լայն և 1,50 մէթր երկայն քառակուսի ձեւով գրասեղանի մը վրայ դրուած է ամբողջ մանարան մը. բնաւ պակաս բան մը չի նշմարուիր անոր վրայ. դէմ դիմաց շարուած են վեց ճախարակներ որոնց վրայ կը պտտուին խողակի թելերը. իւրաքանչիւր ճախարակի առջեւ կան մէկ տէսիմէթր բոլորակաւոր ջրամաններ որոնց մէջ խողակը կը կակուղցնեն և ճախարակները կը քաշեն խեղճ թթթուրին հիւսած թելերը. ճախարակներուն իւրաքանչիւրին դէմ դրուած երկայն ձողին վրայ պզտիկ կեռեր կախուած են որոնք ճախարակին և խողակին միջեւ գտնուած թելը կրարու հետ հաղորդակցութիւն կը դնեն. երկու կողմի անիւներուն կեդրոնը կայ երկաթեայ երկայն ձող մը որուն ծայրը կը գտնուի շարժուն անիւը. այս անիւը փոկի մը միջոցաւ հաղորդակցութեան մէջ է կաթսայինմօտիկ գտնուած բուն մօթէորին հետ, իսկ այս վերջինը մասնաւոր խողովակով մը կապուած է կաթսային։ Կաթսան մէկ տէսիմէթր երկայն և 1,25 շրջագծաւոր պզտիկ շէնք մըն է որ կրնայ վերոյիշեալ գործարանաւորութեան շարժուն հանգամանքը ապահովել։ Մէքենան կը դառնայ և խողակը կը գալարուի ճախարկներուն վրայ։ Շինած է Մկրտիչ էֆ. որուն համար պէտք եղած ծախքերը հոգացողը եղած է Միրալա Մէհմէտ պէյ։

Թիւ 7.— Կարի մեքենայի ցուցադրութիւնները, ձեռագործներ, նկարներ, ձեւքի եւ ոտքի մեքենաներ են.։

Թիւ 8.— Ծխախոտի Բէժիի ցուցադրութիւնները։ Ամէն տեսակ թէնպէքիներ, փողաւոր և անփող պատրաստ սիկառներ, տեղական ամենանուրբ ծխախոտներ, չը մանրուած տեսակ տեսակ տերեւներ։ Պրուսայի, Կէօմլէքիկի, Բազար Գիւղի, Սամսունի, Պաֆրայի, Ավշնիայի, Պալըքէսիրի, Պիւրնանիյէի ամէն տեսակէ ծխախոտի տերեւներու նմոյշներ։

Հէքիմ Օղլու Կարապետ էֆ.ի Պրուսայի գործարանէն արտադրուած Շէյշ Պէյ, Խիւսավէյտիկեաբ, Սիկանտիտ, Թօխում Մէքթէպի և այլ սիկարի թուղթերը։

Թիւ 9.— Սեճաթի Մուխթէլիֆէ. Տեղական արտադրութիւններ, ոսկի եւ արծաթ անօթներ, ապարանջաններ, ծխատուփեր, մասնիներ, օղեր, գընդասեղներ, վերջապէս տեղական ոսկերչութեան բոլոր ցուցադրութիւնները։

Էսկի Շէհիրի ծովափիրուբէն շինուած կաղամարներ, գրիչներ, ծխափողներ, պզտիկներու խաղալիկներ այլազան ձեւերով։ Բէշրիպարճի պաշի Ալի պէյի ձեռակերտները։ Կան նաեւ նուագարաններ, սրինգներ, փողեր, քնարներ, թմբուկներ, տաւիղներ են.։

Վարի յարկի նրբանցքներուն մէջ ի տես դրուած են լուսանկարներ և այլ գեղեցիկ տեսարաններ։

Թիւ 10.— Ցանձապակեայ անօթներ, և զանազանագի զարդեղէններ, ծաղկամաններ, գեղեցիկ նկարներով ընդելուզուած սափորներ, մխրամաններ գեղեցկաչէն գաւաթներ, ծաղկաթարդ պնակներ, ծաղկաթոյր վերտառութիւններ, ջերմոցներ, որոնց ամէնքն ալ Բէլօթահանցի Հաֆիզ էֆ.ի յախճապակիի գործարանի արտադրութիւններն են։ Հոս կայ նաեւ մոզաիքի քարերով զարդարուած գեղեցիկ գօնսոլ մը Պոլսոյ Թօրունեան վաճառատունէն զրկուած։

Այս տաղաւարը երեք մասի բաժնուած է մէջ ընդ մէջ սենեակներով։ Բ. մասին մէջ կը տեսնուին ամէն տեսակ դանակներ, մկրատներ, կացիններ, պղնձէ ափսէներ, կուժեր, սափորներ, սկաւառակներ, խողովակներ, դրամներ որոնք Սէնայի Վարժարանին աշակերտաց աշխատութեան արդիւնքն են։ Կան նաեւ կղպանքներ, կլունցներ, քանդարներ, աղօրիքներ եւն.։

Գ. մասին մէջ ի տես դրուած են, կահագործական չինուածներ և կարասիներ, ամէն տեսակ հայելիներ, դարակներ, նստարաններ, գդրոցներ, քօնսօլներ, հայելապատ դարակներ, ընտիր մոզայիքովզարդարուած լուացարաններ, ապակիփեղկեր, մոխրամանի աթոռակներ, ոսկեզօծ գաւուխլուներ եւայլ գեղեցիկ կարասիներ։

Թիւ 11.— Պոլսոյ Առհեսսիզ Վարժարանի արտադրութիւնները։

Ամէն տեսակ մնոուկներ, ժամացոյցի պահարաններ, ընկուզենիէ աթոռներ, պահարաններ, տամայի սեղանիկներ, Գումլու Օղլու Գրիգոր էֆ.ի կողմէ չինուած՝ չերամի տերեւ կտրելու մեքենաներ։ Հաճի Պէկիրաչի ըսուած քարերէն չինուած կաղամարներ, գրիչներ, գրչատուփեր ամէնքն ալ գե-

զեցիկ և նրբօրէն բանուած։ Նշանակութեան արժանի է նաև այն մահճակալը որ ճամբորդութեան համար չինուած է և ի պահանջել հարկին պզտիկ ծրարի մը ձեւը կ'առնէ։

Կան նաև օրգաններ, նիկելով զարդարուած գեղեցիկ աթոռակներ, պատի զարդեր, վէֆտ հայելի մը Մանուկ էֆ. Իսկէնտէրեանի կողմէ չինուած. այս վերջինը չինած է նաև ատաղձեւ սեղան մը որ 37 տեսակ փայտերու միացումէն արտադրուած ամենագեղեցիկ գործ մըն է։

Սենեակին ցուցադրական զարդերէն մին է նաև նրբարուեստ ժամացոյց մը որ երկու մասի բաժնուած է. մէկ մասը Ալաֆրանկա իսկ միւսը Ալաթուրքա ժամերը ցոյց կուտայ, վրան կը կրէ երկու ձողեր որոնք ընդելուզուած են երեքթրական լոյսերով, ժամացոյցին զարկը զանգակիկի մը չափ հնչիւն և զօրաւոր է։ Շինած է Մէհմէտ Մուսթաֆա էֆ.։

Հոս է այն նշանաւոր դարակը որուն վրայ զարմանքով խօսած էի անցեալ թղթակցութեանս մէջ։ Ասիկա չինուած է տեղւոյն Մէարիֆի արկղակալ Հասան Ֆէյզմի էֆ.ի յանձնարարութեամբ և ծախքովը. ատուգիս գիտական ու արուեստական հրաշալիք մը կարելի է նկատել այս հիանալի չէնքը։ Երեւակայեցէք պարզ դարակ մը, որուն դուռը գոցուած ըլլայ, սակայն երբ դուռը բանաք՝ արմանէք զարմանք պիտի զաք. մէջը կայ քառանկիւն և զսպանակի մը վրայ ինքնաշարժ դարակ մը որուն ամէն կողմերը զատ զատ կարասներով կարելի է զարդարել։ Առաջինինը գրադարան մըն է. երբ դարցնես երկրորդ երեսը արդուզարդի գործիքներ կան շարուած, ան ալ դարձուր, ահա կը տեսնես խոհանոցի սպասներ. իսկ չորրորդը կը կրէ կաղամարի, գրիչի նման գրենական առարկաներ։

Թիւ 12. — Հանքանիւթերու սենեակն է ասիկա։ Դրան առջեւ կայ բնական մեծութեամբ արջ մը, որ ծառի մը կառչած անցորդին կը նայի սպառնալից նայուածքով մը. կենդանիին փորը լեցուած է այլ և այլ բուսական նիւթերով։ Ամէն տեսակ քարեր՝ որոնք իրենց հանուած տեղին անունը կը կրեն։ Կան երկանաքարեր՝ Սատֆիճի Մուսթաֆա էֆ.ի կողմէ չինուած. սոմաքիէ գեղեցիկ քարեր, հանքային աղերու ամէն տեսակները, էսկիշէհիրի քարերուն զանազանութիւնները, Միխալիճի և Ֆիրմանթիի հանքաւորները, գեղագործական արտադրութիւններ, զտուած և փոչիացած հանքաքարեր։ Վիւլէ Թաչիի, անթիմոնի, թունաւոր պղինձի, զինկի, գաճերու, խճաքարի, նիքէլի, ծծումբի, հանքածուխի, քրոմի, արծաթի, կապարի, կրանիթի, կայծքարի, աւազաքարի, մանկանէզի, մարմարիոնի, կրասուն պղինձի, պորաքսի, արսէնիքի, մնդիկի, լիթոկրաֆի, կրաքարի և այլ հանքային նիւթերու նմոյշներ։

Կան նաև նոճիի, կաղամախի, ընկոյզի, կաղնիի, ագնի աղաճ տիզ պուտաֆի, կիւրկենի տեսակներ։

Հոս կ'օպասարկէ Մուսթաֆա Ազիզ էֆէնտի։

Թիւ 13. — Կաչեղէն արտադրութիւններ, ամէն տեսակ կաշիներ, կլաչ, կիւտերի, մէշին, սալաթիան են. ձիու համիներ, սանձեր, փոկեր, խաղաղանոներ, կառքի զարդեր, ոտնամաններ, պայտեր, բօսթեր, Բէօթանեայի և Էսկիշէհիրի կաշիներ են։

Աչքառու է այն գեղեցիկ տուփը, որուն մէջ հաւկիթներ չարուած են և նեպալցոնս Արթին Ուսթա անունց վրայ պայտեր զամած է։

Թիւ 14.— Երկրագործական մեքենաներ, վարելու, հնձելու, ցորենը զատելու, խոտ քաղելու, եգիպտացորենի հատիկները վար տալու և այլն։

Թիւ 15.—Տեղական անուշեղէններ, անուշահոտութիւններ, ամէն տեսակ շաքարներ, օշարակներ, իլքսիր, քաքաւ, քօնեաք և այլն։

Նարինջէ, պղտական և քէշիշեան ելակներէ, մանտարինէ, անսաարքիէ, Թուզէ, ընկոյզէ, հոյնէ, դեղձէ, հաղարջէ, ծիրանէ, օշարակներ ու rհչիներ, ամէն տեսակ շաքարներ, պիսքիւիներ, բանթիսքանեաներ, շաքարէ չինուած էյֆէլեան աչտարակ մը և գեղեցիկ չէնք մը։ Ասոնք պատրաստած է շաքարագործ Տէրէմաք էֆէնտի։

Այս սենեակին կը հսկէ Հաճի Բէսուզ էֆէնտի։

Թիւ 16.— Բուսական և հողագործական արտադրութիւններ, կէտնէի, Բէօթանեայի, Ֆիրմասթիի, Բարասիի, Գարահիսարի, Ուշագի, Ամասդզլեի, Բազար գիւղի, Պօլիվատինի, Գուրմանիէի, Պանորմայի, Զօք Փուշարի, Էարէմլոի, Եէնիշէհիրի, Էրուէքի, Ադրամոսի, Մուտանիայի, Սէօյլուտի, Ճէսիա Գարասիի, Պիթ Էօղիւի արտադրութիւններ, ամենազգի լուբիա, ոսպ, թուշնակեր, սիսեռ, ցորեն, եգիպտացորեն, վուսսակ, դարի, անանուխ, ազատքեղ, սամիթ, սոխ, սխտոր, սրմչուկ, Մուսանական նուշեր, անկուտ խաղող, չորցած սալոր, չամիչ, լեղլեպի, ազիցու., թիֆթիկ, բուրդ, բամբակ, մեղուի փեթակներ, պարտիզպանական և երկրագործական գործիքներ, օղի թորելու կաթսաներ, եւն. եւն.։

Հոս կը հակեն Օննիկ Տէրտէրեան և Մուսթաֆա էֆէնտիները։

Թիւ 17.— Այլազան անուշահոտութիւններ, կէտմէյիկի օճառներ, մելան, քոնեաք, երկու անդամ թորուած օղի, զուտ ձիթաւէղեր, հին գինիներ, օշարակներ, ճերմակ իւղ, մաքուր սրուակներու մէջ լեցուած և կանոնաւորութեամբ յարդարուած։ Կան նաև Զիթիլ հանքային ջուրերով լեցուն սրուակներ, Լիտրինէէն բերուած վարունկի, դդումի, տանձի, խնձորի, ծիրանի, դեղձի ձեւով անուշահոտ և դեղաւոր օճառներ։

Նշանաւոր են նաև Էյտէմիրցի կարապետ և Իպրահիմ էֆ.ներու ի տես դրած ձիթաւէղերը։

Թիւ 18.—Նկարներ, տեսարաններ, լուսանկարներ, մատիտով գծուած չէնքեր, իւղաներկ և ջրաներկ պատկերներ։

Ասոնց մէջ առաջին ու պատուոյ տեղը կը դրաւեն Կայս. Թիկնապահ և հիւրանոցար Ահմէտ Ալի փաչաի գծած նկարները որոնք գեղեցիկ ջրջանակներու մէջ առնուած են և մարդու հասակի երկայնութիւնը ունին։ Առաջինը կը ներկայացնէ ամենագեղեցիկ պտուղներ, խաղող, տանձ, խնձոր և այլն որոնք բնականին պատրանքը կուտան դիտողին։ Երկրորդը՝ անտառ մը՝ Պրուսայի Նահանգին մէջ։ Երրորդը՝ պտուղներ, ձմերուկ, սեխ և այն։ Այս նկարներուն մէջ կը փայլի Ն. Վասիմութեան գեղարուեստական կարողութիւնը և նուրբ ճաշակը։ Կան նաեւ նկարներ որոնք ջերմուկներուն մէջ տեսարաններ կը ներկայացնեն, Էֆթիմ էֆ.ի կողմէ գծուած։

Կախուած կայ նկարիչ Ասրթ պէյի գծած մէկ պատկերը որ Ռումելի Հիսարի մէջ պարտիզպանի հիւղակ մը կը ներկայացնէ, նաեւ Հալքիի մէջ տեսարան մը նոյն արուեստագէտին կողմէ գծուած։

Ուշագրաւ է Ահմէտ Շերիֆ էֆ.ի չինած Կայս. Մեքուտիեհ զրահաւորին մէկ մասրակերտը որ նուրբ արուեստի մը գլուխգործը կուտայ դիտողին։ 118 տարի առաջ՝ Թօքհանէի հրապարակին դիրքը ցոյց տուող պատկեր մը։

Ասոնց մէջէն ամէնէն գեղեցիկը և աչքառուն է այն 13 պատկերներու հաւաքածոն որ յոգեւնաւին գիւտէն մինչեւ այսօր կրած կատարելագործութեանց ասպիճանները ցոյց կուտայ տարբեր տարիներու և տարբեր շրջաններու մէջ։

Սենեակին մէկ կողմը ի տես դրուած է նաև ծերունի և մերկ մուրացիկի մը նկարը որ գաւազանը ձեռքը՝ նստած կը խորհի իր տարաբաղդ կացութեանը վրայ։

Թիւ 19.—Բէօթանեացի Հաճի Միհասեան էֆ.ի յախճապակեայ գործարանին արտադրութիւններ, ջերմոցներ, պնակներ, մոխրամաններ, սափորներ, լամպարներ, ամէնքն ալ գեղեցիկ ծաղիկներով և այլազգի նկարներով ընդելուզուած։

Վարի պարտէզին մէկ անկիւնը չինուած մատնաւոր ախոռի մը մէջ ի տես դրուած են Էսկիշէհիրի կայս. ագարակին հացուցած ձիերու մէկ քանի տեսակները, որոնք ստուգիւ մէկ հատիկ են իրենց տեսակին մէջ և ձիէ մը պահանջուած ամէն առաւելութիւններով օժտուած։

Ասոր կից կայ հաւնոց մը, ուր կան Գրոզոլ Արմանի, Տէնիզլիի, Պէրթի, Հաճի Գարընի և Տէրէվիրի տեսակներ, հաւեր, բաղեր, հնդկահաւեր, աղաւնիներ և նապաստակներ։

* * *

Եւ երեւակայել թէ այս բոլոր հրաշալիքները Օսմ. արուեստին արտադրութիւններն են։ Ինչպէս կ'երեւայ, այս ցուցահանդէսին մէջ Հայերն ալ մեծ դեր խաղացած են։

Կիրակիի մուտքի հասոյթը եղած է 2400 ղրուշ, իսկ վաճառումներէն գոյացած է 4500։ Երկուշաբթիի մուտքի հասոյթն է 3250, իսկ վաճառումէն գոյացած է 14,800։

ՊԵՏԻԿ

ՀԱՅԱՍԱԲԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Ընթացք Ընթերցանութեան. ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔԸ. կը բաղկանայ 6 մասերէ՝ Զը Մանկապարտէզի և Կը նախակրթարանի համար. պատկերազարդ և դիւրուսոյց մեթոտով յօրինուած։ Ուղղակի դիմողներուն մեծ զեղչ։

ԲԱՌԴԻՐԲ Անգղ—Հայ. Վ. Ց. Յաղբեան. ընտիր թղթի վրայ տպուած ու փառակազմ. գին 108 ղրշ.

ԲԱՌԴԻՐԲ Հայ—Գաղ. Ե. Տէմիրճիպաշեան, կը պարունակէ նաև յատուկ անուանց Բառգրքուկ մը. Գին 15 ղրշ. մէջ։ Սոյն երկու Բառգրոց փոսոր և ուզուած տեղը հացնելը դրատան վրայ է։ Ամէն յանձնարարութիւն խնամով ու ճշդիւ կը կատարուի։ Գաղղ. նշանաւոր հեղինակաց զանազան գործեր կես գինով։ Վարձու գիրք կը տրուի։ Դիմել ուղղակի Գրատունը՝ Պահնէ Գարու, Բասիմ Փաշա խան առ. 2. Թորոսեան։ 8—2

ԱՐՏԱՔԻՆ

Միջազգային Կացութիւնը

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՍԸՐ ՀԷՆՐԻ ՔԷՄԲՊԷԼ, ՊԷՆԸԲՄԷՆԻ ՀԵՏ

ՄԱՐԻԷՆՊԱՏԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի թղթակցութիւն

Լէյտի Քէմբպէլ Պէնըրմէնի մահը լռիկ թախծութեան փող կը տարածէ ջերմուկներու սիրուն քաղաքին՝ Մարիէնպատի վրայ, ուր տրտմութեան և մահուան վրայ մարդ չատ քիչ կը մտածէ, և ուր կեանքը կը սահի, կը ցնդի աւելի իբրեւ շարք մը դեղեցկագոյն օրերու։ Սըր Հէնրի Քէմբպէլ Պէնըրմէն, որ տասնեակ տարիներէ ի վեր ամէն տարի և այս անգամ առաջին անգամ ըլլալով Մարիէնպատ կ'այցելէ իբրեւ վարչապետ, ա՛յնքան ժողովրդական եղած է որ իրեն վիճակած թախծութիւնը ազդած է հաւատարապէս քաղաքին և իր միջազգային այցելուներու շրջանակին։ Սըր Հէնրի նահանջաց օր մեռնող Լէյտի Քէմբպէլ Պէնըրմէնը հաղիւ երեք շաբաթ առաջ Մարիէնպատ բերաւ իրեն հիւանդ վիճակի մէջ, յուսալով թէ բարւոքում մը պիտի կրնար տալ հոս իրեն։ Բայց սպասուածէն չատ աւելի չուտ փակեց իր աչքերը։ Երկար ամուսնական երջանկութիւն մը խորտակուեցաւ, Սըր Հէնրիի եօթանասնամեայ տարեդարձէն մէկ շաբաթ առաջ։

Մինչ այս վերջինը կը զբաղի օտար երկրէ իբրեւ մեռեալ իր սկզբնական հայրենիքը փոխադրելու ա՛յն կինը՝ որուն սիրոյը գրաւած էր իբրեւ երիտասարդ ասկէց 46 տարի առաջ, պիտի ներուի այս տողերը գրողին ընթերցողներուն ծանօթացնել արդիւնքը ա՛յն երկար, լուրջ և կրկնակի տեսակցութեանց, զորս Օթէլ Քլինկերի իր սրահին մէջ ունեցանք. մինչ յարակից հիւանդի սենեակին մէջ Վարչապետին սիրական կեանքը իր վախճանին կը միտէր։ Պահ մը թուեցաւ թէ Լէյտին պիտի ապաքինէր, և Սըր Հէնրի այս ապահովութեամբ միջոց մը նոր կեանք առած էր։ Բայց երբ իր ներքինը այսքան ամբոխած էր, դարձեալ հանդարտին գործերու իր զբաղումը կը շարունակէր, և Մարիէնպատի մէջ իր ընակութիւնը հեռի չէր պահեր զինքը բրիտանական հզօր պետութեան համաչխարհիկ գործառնութիւններէն։ Այո՛ միշտ, բաւական ուժ կը գտնէր ուրախ զուարթ երեւալու։

* * *

Իտալական հին յիշատակ մը մտքիս առջեւ թրթռաց, երբ Մարիէնպատի մէջ հանդիպեցայ Բէմպրոնի Համալսարանին պատմութեան բրօֆէսոր Օսքար Պրաունինկի, Անգլիոյ Վարչապետին թեւը մտած։ Շատ տարիներ առաջ Վալէնցիայի մէջ Մարքիզ Բաղանովայի տունը ծանօթացայ այդ գիտնականին, որ ամբողջ աշխարհի շրջանը ըրած է։ Քանի մը տարի առաջ երկար ատեն Լորա Բրըզնի հիւր եղաւ Հնդկաստանի մէջ, անցեալ տարի Հարաւային Ափրիկէ գնաց, և վերջերս ալ Մաճառստանի մէջ ողջունուեցաւ։ Ո՞ւր չէ գացած և ո՞ր լեզուն չէ յարմարած իրեն, և ո՞ւր կան անուանի մարդիկ, որոնց հետ ակումբ կազմած չըլլայ Օսքար Պրաունինկ, բոլորովին հակապատկերը ըլլալով ա՛յն գիտնականներուն, որոնք իրենց տունէն դուրս չեն դներ ոտքերնին։ Հիմա եօթանասունոց է։ Ուրախութիւնս ո՛րչափ մեծ եղաւ կրկին, իր համակրելի երեւոյթէն տարիներ վերջը, աչքիս առջեւ ունենալով անգլիացի գիտնականին խոշոր, կլոր, ինքնայատուկ գլուխը։ Անկէց ի վեր իր մազերը անօսրացած են, մարմինը աւելի բոլորշի եղած է։ Տարիներէ ի վեր արդէն ինքզինքը հասունցած կը զգար Մարիէնպատի համար, և հինգերորդ անգամ ըլլալով հոն կը ընակի հիմա։

Բրօֆէսոր Պրաունինկն էր որ բարեհաճութիւնը ունեցաւ անձամբ ներկայացնելու զիս Սըր Հէնրի Քէմբպէլ Պէնըրմէնի։ Սըր Հէնրի տաքուկ և սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ։ Մեր առաջին երկար տեսակցութիւնը վարեցինք, երբ երկուքս ալ կը պարպէինք մեր ուրախութիւնները։

Անգլիոյ վարչապետը անկեղծ և վստահութիւն ներշնչող դէմք մըն է։ Հաստապինդ, անձնեղ, գիրութեան հակամէտ մարմնի մը վրայ կը բազմի խոշոր գլուխ մը լայն, խոհուն երես մը։ Թանձր, աղերեկ պիսիր, մութ յօնքեր, կողմնակի անօսր մօրուքը փոքր ինչ կը խաթարեն անոր այտերուն անոյշ կարմիրը։ Աչքերը մութ-կապոյտ են, անկեղծութիւնն ու միամտութիւնը դուրս կը ցայտին անոնցմէ։

Սըր Հէնրի տենդոտ խօսակցութիւն մը սկսաւ։ Դիւանագիտական կնճռոտութեանց խօսքը չբրաւ։ Ճամարտակութիւնն ընաւ չունի — բացարձակ պատուաւորութեան և անկեղծութեան տիպար մը։ Կշռադատելով կը խօսի, և հոծ ու իմաստալից բառերը անկեղծ սրտի մը խորէն կը բղխին։

Անգամ մը իր սրահին մէջ փոքրիկ աթոռի մը վրայ նստայ իր դիմացը։ Անուշաբոյր օդը ներս կը թափանցէր բաց, ծաղկազարդ պատշգամէն։ Մերձակայ սենեակին մէջ սակայն բժշկին կը սպասէր Սըր Հէնրիի ցաւատանջ ամուսինը։ Մեր խօսակցութեան միջոցին երեւցաւ Տքր. Օթ, բժիշկը, որ կնուարտ թագաւորն ալ կը դարմանէ — խարտեաշ, նրբագէմ, գեղեցիկ, կնասէ անդրկացած Մարիէնպատցի մը։ Լէյտի Քէմբպէլ Պէնըրմէնի առողջութեան համար գորովանքով և աղաչանքով լեցուած, Սըր Հէնրի բժշկին հետ խօսք կը փոխանակէ անոր ներս մտած դուրս եկած ատենը։ Անգլիոյ Վարչապետը ա՛յն ասպիճան ինքնանուէր ամուսին մըն էր որ մարդ ինքնաբերաբար կը հարցնէր ինք իրեն թէ Լէյտի Քէմբպէլ Պէնըրմէնի առողջութեան մասին ա՛յսքան հոգածու մարդ մը ի՞նչպէս ժամանակ կը գտնէր հոգալու նաեւ Անգլիոյ բարօրութիւնը, որուն վարիչ պետական մարդն է։

Սըր Հէնրի մեծ նախասիրութիւն մը ունի Աւստրիոյ համար։ Երեսուն տարիներէ ի վեր արդէն կանոնաւորապէս Մարիէնպատ կուգայ։ Կը ճանչնայ նաև Մէրանը։ Կ'ըսէ.—«Ամէն ինչ որ աւստրիական է, չատ կը սիրեմ։» Կը գովէ աւստրիական խոհակերտութիւնը, ի մասնաւորի սուրճը։

Մեր գաղափարը այս պարզ բառերէն տակաւ առ տակաւ կը սահի կ'երթայ դէպի մարդկային և քաղաքական իրերը։ Նոյն միջոցին ամէն ոք Էտուարտ թագաւորին և Վիրէլմ կայսեր տեսակցութեան տպաւորութեան տակ կը գտնուէր։ Շաբաթ մը արդէն իսկ անցած էր, յորմէհետէ երկու Վեհապետները զիրար տեսած էին, և վեց օր, յորմէհետէ թագաւոր Մարիէնպատ եկած էր։ Սըր Հէնրի կայսրանին մէջ իր թագաւորին կը սպասէր, և ամուսնեան ալ Վայմար Օթէլին մէջ անոր հիւր եղած էր։ Ճեմավայրին վրայ տեսնուած էր նաեւ թագաւորն և իր վարչապետին փափաքը։ Հեռաքրքիր մարդ մը Վարչապետին մօտենալով հարցուցած էր անոր թէ չէ՞ ուզեր արդեօք բան մը հաղորդել ա՛յն մեծ գաղանիքին վրայ, զոր թագաւորը հծծեց իր ականջին։ «Պատասխանեցի անոր, պատմեց ինձի Սըր Հէնրի, թէ թագաւորը Լէյտի Քէմբպէլ Պէնըրմէնի որպիսութիւնը հարցուց։ Եւ իրաւցնէ ծածկելիք բան մը չկար։ Արդարեւ, թագաւորը մինչեւ հիմա ինձի բան մը խօսած չէ Վիրէլմ կայսեր հետ իր տեսակցութեան վրայ։ Այսպիսի հանդիպումներու մասին միշտ այլ ընդ այլոյ մեկնութիւններ կը տրուին, որոնք սակայն բնաւ չեն համապատասխաներ իրողութեանց։ Թագաւորը և կայսրը իրրեւ հին ծանօթներ և իրրեւ ազգական կրնան աշխարհային գործերու վրայ գաղափարներ փոխանակած ըլլալ։»

«Բայց, Սը՛ր,—դիտել տուի, Պերլինի արտաքին գործոց նախարարութեան օրկանը եղող Նորդսայչէ Ալկեմայնեն Զայթունկն չեշտակի բառերով ի վեր հանեց վեհապետական տեսակցութեան քաղաքական նշանակութիւնը»։

Սըր Հէնրի.—«Սուտդ է, շատ լաւ բան մը եղաւ որ երկու վեհապետները դարձեալ զիրար տեսան։ Եւ սակայն բնակեալ երկրին վրայ չեմ ենթադրեր ոեւէ կէտ մը, ուր Անգլիոյ և Գերմանիոյ քաղաքական և գաղթական չափերը ի հարկէ իրարու բաղխին։ Մեր և Գերմանացիներուն միջեւ առեւտրական և ճարտարարուեստական հզօր մրցում մը կայ միայն։»

Ես.— «Բայց պէտք է խոստովանիք թէ վերջին տարիներս սոսկալի կերպով ծանր լեզու մը գործածուեցաւ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ և կացութիւնը գրեթէ սպառնալից երեւցաւ։»

Սըր Հէնրի.— «Թժբաղտաբար մեծ ծաւալ և կարեւորութիւն ստացող քանի մը լրագիրներ ունինք, զորս ընդհանրապէս կ'անուանեն ճինկօ Մամուլ, Դեղին Մամուլ։ Այս լրագիրներուն գործն է միայն յուզումներ լուրեր հաղորդել, և ոեւէ միջոց գէշ չէ իրենց աչքին իրենց վրայ ուշադրութիւն հրաւիրելու, և հանրութեան մէջ իրենց շրջաբերութիւնը քշելու համար։ Այս Մամուլը, զոր վերջին ասպիճան կը մեղադրեմ և որուն հաւատք չընծայեր ոեւէ բարոյական պետական մարդ հակառակ անոր ծաւալին, ա՛յս մամուլն էր որ շանթեր կ'արձակէր Գերմանիոյ դէմ։ Այս մամուլին ինչո՛վ զբաղիլը հակցնելու համար կը բաւէ որ բան մը պատմեմ ձեզի։—1900ին ամբրան Զինու Կուսակարտիկներուն գործին առեն Լոնտոնեան օրաթերթի մը մանրամասնօրէն պատմեց Բէքինի մէջ իբր թէ անցած դէպքերը, յանկանէ պատմեց դեսպաններուն գլխուն եկածները, իբր թէ Բէքինէն հեռագրուած—բայց ամէնքն ալ պարզապէս չինուած բաներ էին։ Բայց ժողովուրդին հետաքրքրութիւնը վառ պահեց և թերթ քշեց։ Լրագիրը օրերով, նոյն իսկ շաբաթներով այս սոսկալի հեռագիրները կեղծեց, և իր վաճառումը ահագին ասպիճանի մը հասաւ։»

Ես.—Ուստի, Սը՛ր, ըսել կ'ուզէք թէ բոլորովին անպատասխանատու տարրերն էին որ շանթեր կ'արձակէին Գերմանիոյ դէմ, թէ Անգլիոյ պաշտօնական պատասխանատու խորհրդականները միշտ Գերմանիոյ հետ բարեւոք համաձայնութեան մը և խաղաղութեան վրայ կը մտածէին։ Բայց առանց ձանձրոյթի պատճառելու և առանց անգաղտնապահ ու անխորհուրդ մէկը ենթադրուելու երկիւղին, կրնա՞մ արդեօք խոնարհաբար յայտարարութիւն մը ընել շատ տարածուած զրոյցի մը վրայ։»

Սըր Հէնրի.— «Խնդրեմ, անհերկիւղ խօսեցէ՛ք։»

Ես.— «Շատ լայն շրջանակներու մէջ զրոյց տարածուեցաւ թէ Վիրէլմ կայսեր և իր մօրեղբօր Էտուարտ թագաւորին միջեւ յոսի տրամադրութիւններ կային, թէ իրենց յարաբերութիւնները խիստ ցրտացած էին։»

Սըր Հէնրի.—«Շատ կնճռոտ և փափուկ խնդիր մըն է ատիկա, բայց այս մասին ալ պէտք է ճշմարտութիւնը ըսել, և հրատարակութեան լոյսէն չխրտչիլ։ Զեմ կարծեր որ ոեւէ ժամանակ լուրջ և խորամտաց հակառակութիւն մը գոյութիւն ունեցած ըլլայ մօրեղբօր և քեռորդիի միջեւ, թագաւորին եւ կայսեր միջեւ։ Էտուարտ թագաւոր ճարտարի՛ խմաստուն վեհապետ մըն է, եւ Վիրէլմ կայսր հիմա առաջիներէն է այս իրողութեան իրազեկ։»

Ես.— «Արդարեւ, Սը՛ր, աշխարհի մէջ Անգլիոյ հռչակը ահագին ասպիճանի վրայ աւելցած է Էտուարտ թագաւորին հնգամեայ տիրապետութեան միջոցին։ Ամբողջ աշխարհ կը նախանձի ձեզի։»

Սըր Հէնրի.—«Բայց հաստատապէս համոզուած եմ որ այս հռչակը Անգլիոյ համար հողային ոեւէ ընդարձակութեան պէտք չունի։ Արդէն մարդկային սովորական կեանքին մէջ ա՛նպէսով կ'ըլլայ որ երբ ոեւէ ձեռնարկութիւն ինք իրեն մէջ ասած բարգաւաճած է, մարդ աղէկ կ'ընէ երբ անոր պահպանման եւ ամրացման վրայ միայն մտածէ, ոչ թէ ընդարձակել զայն ծայրը չբերելու ասպիճան։ Ես երբեք ա՛ն կարծիքը չունիմ որ Անգլիոյ համար փրկարար ըլլայ գաղթային ծայրայեղ ընդարձակումը։»

Ես.— «Եթէ ձեր միտքը լաւ կը հասկնամ, ըսել է թէ Անգլիոյ ապագան խաղաղութեան շրջանակին մէջ պիտի խաղայ, և գաղթային ո եւ է խառնաչփոթութիւններէ պիտի չվրդովի։»

Սըր Հէնրի.— «Դիտէք թէ Ֆրանսայի հետ համաձայնութիւն մը կնքած ենք։ Արդարեւ մեծ դժուարութիւններ կային մեր և Ֆրանսայի միջեւ։ Հակառակութիւնը առ նուազն եօթը կէտերու վրայ էր։ Այս համաձայնութիւնը օր մը կրնայ ըլլալ որ տեւական դաշնադրութեան մը երեւոյթը առնէ ի նպաստ համաշխարհիկ խաղաղութեան։»

Մօսակցութիւնը սանկ մը դարձաւ յեսոյ հարաւ-ափրիկեան պատերազմին վրայ, և դիտել տուի որ Սըր Հէնրի, Ընդդիմադիր Կուսակցութեան այն ատենուան պետը, ոչ սակաւ արիութիւն ցոյց տուաւ, երբ Երեսի. Ժողովին մէջ ա՛նքան կծու ճառեր կ'արտասանէր պատերազմին դէմ, և առանց սակայն Պօէրներուն կողմը բռնելու, որոնց վարչային և պետական սխալմունքներուն թերեւս ինք ալ իրազեկ էր, չդադրեցաւ դատապարտել այդ պատերազմը, երբ հարաւ-ափրիկեան Հանրապետութիւնները — Թրանսվալ եւ Օրանժ— արդէն իսկ պարտեալ էին։

Սըր Հէնրի պատմեց թէ ի՛նչ բաներ կը քաշէր ինքը ա՛ն ատեն ամէն օր, երբ Անգլիոյ մէջ երկրամասութեան հոսանքը ա՛նքան բարձր եւած էր, որ մինչեւ իսկ կը սպառնար կլլել չափաւոր և տրամաբան մարդիկը։ Ամէն կողմէ զինքը մեղադրող, արհամարհող թուղթեր կ'ընդունէր։ «Օր մը, պատմեց վարչապետը, կղերականէ մը նամակ մը ստացաւ, որուն մէջ կ'ըսէր.— «Դուք սրիկայ մըն էք, Անգլիոյ մատնիչ մը, և կը յուսամ թէ իբր այդ պիտի դատապարտուիք։» Կղերականը իր ամբողջ անունով ստորագրած էր, և երկրորդ նամակ մըն ալ ստացայ անկէց։ Աստուծոյ պաշտօնեան այս ոճով կը գրէր ինծի, եւ յանուն Աւետարանին, եթէ կրնամ այսպէս ըսել։ Նամակները իր եպիսկոպոսին ղրկեցի, և այս վերջինը ներում խնդրեց ինձմէ ա՛յն մտօք թէ կղերականը իր հաւատարակչռութեան տէրը չէր։»

Սըր Հէնրի ուրախութիւն յայտնեց որ հարաւ-ափրիկեան պատերազմի միջոցին Անգլիոյ մէջ ա՛նքան բարձրացող երկրամասութեան հեղեղը հիմա երկար ատենէ ի վեր քաշուած է դարձեալ։ «Խորհրդարանին ո եւ է մէկ անդամը այսօր Թրանսվալեան պատերազմին համար սա՛պէս կ'ըսէ.— «Այդ անարժան, զզուելի, եղեռնապարտ պատերազմը», և նոյն իսկ այսօր չատ մը պահպանողականներ կը թողուն որ այդ դատաստանը իրենց առջեւ ալ ըլլայ։ Բայց միշտ այսպէս չէր։ Ժամանակ եղաւ որ Անգլիոյ մէջ այս պատերազմը դատապարտող մարդուն կեանքը վտանգի մէջ էր, բայց, դարձեալ կը կրկնեմ, այդ պատերազմը մնապարծ և մնամէջ պատերազմ մըն էր։»

«Թերեւս Զէմպրլէնի մեքենայութիւններէն արծարծուած,» յարեցի։

«Այդ մասին դատաստանը ձեզի կը թողում,» կրկնեց Վարչապետը։

Ես.— «Զէ՞ք կարծեր որ Զէմպրլէն նաթոլէոն Գ.ի դպրոցէն ըլլայ, որ, երբ ներքին դժուարութիւններ ծագին, արտաքին պատերազմի վրայ կը մտածէր։»

Սըր Հէնրի.— «Ինդրեմ, անհերկիւղ խօսեցէ՛ք։»

Ես.— «Շատ լայն շրջանակներու մէջ զրոյց տարածուեցաւ թէ Վիրէլմ կայսեր և իր մօրեղբօր Էտուարտ թագաւորին միջեւ յոսի տրամադրութիւններ կային, թէ իրենց յարաբերութիւնները խիստ ցրտացած էին։»

Սըր Հէնրի.—«Շատ կնճռոտ և փափուկ խնդիր մըն է ատիկա, բայց այս մասին ալ պէտք է ճշմարտութիւնը ըսել, և հրատարակութեան լոյսէն չխրտչիլ։ Զեմ կարծեր որ ոեւէ ժամանակ լուրջ և խորամտաց հակառակութիւն մը գոյութիւն ունեցած ըլլայ մօրեղբօր և քեռորդիի միջեւ, թագաւորին եւ կայսեր միջեւ։ Էտուարտ թագաւոր ճարտարի՛ խմաստուն վեհապետ մըն է, եւ Վիրէլմ կայսր հիմա առաջիներէն է այս իրողութեան իրազեկ։»

Ես.— «Արդարեւ, Սը՛ր, աշխարհի մէջ Անգլիոյ հռչակը ահագին ասպիճանի վրայ աւելցած է Էտուարտ թագաւորին հնգամեայ տիրապետութեան միջոցին։ Ամբողջ աշխարհ կը նախանձի ձեզի։»

Սըր Հէնրի.—«Բայց հաստատապէս համոզուած եմ որ այս հռչակը Անգլիոյ համար հողային ոեւէ ընդարձակութեան պէտք չունի։ Արդէն մարդկային սովորական կեանքին մէջ ա՛նպէսով կ'ըլլայ որ երբ ոեւէ ձեռնարկութիւն ինք իրեն մէջ ասած բարգաւաճած է, մարդ աղէկ կ'ընէ երբ անոր պահպանման եւ ամրացման վրայ միայն մտածէ, ոչ թէ ընդարձակել զայն ծայրը չբերելու ասպիճան։ Ես երբեք ա՛ն կարծիքը չունիմ որ Անգլիոյ համար փրկարար ըլլայ գաղթային ծայրայեղ ընդարձակումը։»

Ես.— «Եթէ ձեր միտքը լաւ կը հասկնամ, ըսել է թէ Անգլիոյ ապագան խաղաղութեան շրջանակին մէջ պիտի խաղայ, և գաղթային ո եւ է խառնաչփոթութիւններէ պիտի չվրդովի։»

Սըր Հէնրի.— «Դիտէք թէ Ֆրանսայի հետ համաձայնութիւն մը կնքած ենք։ Արդարեւ մեծ դժուարութիւններ կային մեր և Ֆրանսայի միջեւ։ Հակառակութիւնը առ նուազն եօթը կէտերու վրայ էր։ Այս համաձայնութիւնը օր մը կրնայ ըլլալ որ տեւական դաշնադրութեան մը երեւոյթը առնէ ի նպաստ համաշխարհիկ խաղաղութեան։»

Մօսակցութիւնը սանկ մը դարձաւ յեսոյ հարաւ-ափրիկեան պատերազմին վրայ, և դիտել տուի որ Սըր Հէնրի, Ընդդիմադիր Կուսակցութեան այն ատենուան պետը, ոչ սակաւ արիութիւն ցոյց տուաւ, երբ Երեսի. Ժողովին մէջ ա՛նքան կծու ճառեր կ'արտասանէր պատերազմին դէմ, և առանց սակայն Պօէրներուն կողմը բռնելու, որոնց վարչային և պետական սխալմունքներուն թերեւս ինք ալ իրազեկ էր, չդադրեցաւ դատապարտել այդ պատերազմը, երբ հարաւ-ափրիկեան Հանրապետութիւնները — Թրանսվալ եւ Օրանժ— արդէն իսկ պարտեալ էին։

Սըր Հէնրի պատմեց թէ ի՛նչ բաներ կը քաշէր ինքը ա՛ն ատեն ամէն օր, երբ Անգլիոյ մէջ երկրամասութեան հոսանքը ա՛նքան բարձր եւած էր, որ մինչեւ իսկ կը սպառնար կլլել չափաւոր և տրամաբան մարդիկը։ Ամէն կողմէ զինքը մեղադրող, արհամարհող թուղթեր կ'ընդունէր։ «Օր մը, պատմեց վարչապետը, կղերականէ մը նամակ մը ստացաւ, որուն մէջ կ'ըսէր.— «Դուք սրիկայ մըն էք, Անգլիոյ մատնիչ մը, և կը յուսամ թէ իբր այդ պիտի դատապարտուիք։» Կղերականը իր ամբողջ անունով ստորագրած էր, և երկրորդ նամակ մըն ալ ստացայ անկէց։ Աստուծոյ պաշտօնեան այս ոճով կը գրէր ինծի, եւ յանուն Աւետարանին, եթէ կրնամ այսպէս ըսել։ Նամակները իր եպիսկոպոսին ղրկ

տաճարին դռները։ Աւագերէց Տ. Խաչէն Հայր աւուր պատշաճի արարողութեամբ մը վերջ, Աւետարան կարդաց և Թուրքերէն ու հայերէն լեզուով ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար, որուն սրտարուխ ամէններով ձայնակցեցան ներկայք։ Արարողութենէն անմիջապէս վերջ սկսաւ մարդահամարի գործողութիւնը։

*** Փուլ Գաբուլ մարդահամարի պահուն սրտառուչ տեսարան մը պարզուեցաւ։ Հայ լուսաւորչարի որբերուարի մը յորս անչափահաս զաւակներով՝ հաղիւ չորեքեկ հաց մը կը գտնէր եւ չուարած մնացած էր հինգ հոգիի համար վճարելիք տասներկուքուկէս ղրուշի պաշտօնական ծախքին նկատմամբ։ Այսուամենայնիւ ճարտարակրթած, ապրուստէն խնայած եւ շարթուան մը մէջ պատրաստած էր պահանջուած գումարը։ Առջի օր խեղճ կինը ընտանիքին 5 Օսմ. թէզքերէպները կ'ստանայ եւ տասներկուքուկէս ղրուշը վճարել պատրաստած պահուն, մարդահամարի պաշտօնեաները տեսնելով որ կինը խղճալի վիճակի մէջ է, կը մերժեն դրամը և կը ծանուցանեն անոր թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է հրամայել որ աղքատներէն ծախք չառնուի Օսմ. թէզքերէպներուն համար։

Այ կրնաք երեւակայել որբեւայրիին ուրախութիւնը որ անմիջապէս խրճիթը կը վազէ ու զաւակներովը մէկտեղ բազկատարած աղօթքի կը կենայ մեր գթառատ Սուլթանին արեւշատութեան համար։

ԷՏԻՐՆԷԻ հրկիզեալ եկեղեցիին եւ Ազգ. կալուածներուն վերաշինութեան յատակագիծերը պատրաստելու համար ճարտարապետ Մելիտոսեան էֆ. մասնաւոր հրաւէրով Էտիրնէ գացած էր, ակէ առաջ, ինչպէս գրած էինք։

Մելիտոսեան էֆ. նոյն չէնքերուն յատակագիծը պատրաստած եւ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացուցած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը իր հաւանութիւնը յայտնեց և այդ յատակագիծը յառաջիկայ շաբաթ Ջոր պիտի ղրկուին Էտիրնէի Ազգ. Առաջնորդարանը։

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ Առաջն. Տեղապահ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. Մազլումեան Աստուածածնայ տօնին առթիւ Քիրմաստի հրաւիրուած ըլլալով ամսոյս 12ին հոն ժամանեց։ Երկրորդ օրը Թաղական Խորհրդոյ հրաժարականին վրայ խառն ժողով մը գումարելով առժամանակայ Թաղականութիւն մը կազմից հետեւեալ անձերէն. Մ. Լեւոն էֆ. Զօրպասճեան՝ Ատենապետ, Յարութիւն էֆ. Աւագեան՝ Ատենադպիր, Թագւոր էֆ. Աւագեան՝ Դանձապետ, Ստեփան էֆ. Երէցեան, Յարութիւն էֆ. Կիրիլեան անդամք։

Ասոնցմէ զատ երկսեռ վարժարանի բարեկարգութեան ա'լ աւելի հոգ տարուելու համար, նախորդ հոգաբարձութիւնը վերակազմեց կրթասէր եւ յարգուած ծանօթ անձերէ։

Տեսնելով որ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Աղքատախնամի անդամներէն, ոմանք իրենց պաշտօնը թողած են, զանոնք ամբողջացուց, նոր անդամներ աւելցնելով։

Կիրակի օր Ս. Աստուածածնայ տօնին առթիւ հանդիսաւորապէս պատարագեց։ Եկեղեցին ուխտաւորներու հոծ բազմութիւն մը լեցուցած էր։ Օրուան պատշաճի քարոզը խօսեցաւ. յետոյ Ներին Կայսերական արեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններ ընելով քարոզը աւարտեց։ Պատարագի աւարտումէն վերջը վաղեմի ընկերակցութեան մը համեմատ մասաղ օրհնութեան պաշտօնը կատարեց եկեղեցւոյ բակին մէջ։ Տ. Կարապետ Վրդ. ամսոյս 16 Պանտրմա ուղեւորեցաւ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Յովհաննէս Եպիսկոպոս Արշարունի որ օգտփոխութեան համար Պուլիս կը գտնուէր ամիսէ մը ի վեր, երէկ Պրուսա վերադարձաւ։

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ շաբաթ օր Տ. Հմայեակ Սրբազան Ս. Յակոբայ Որբանոցի Մատրան մէջ Պատարագ պիտի մատուցանէ, սափրիչ արհեստաւորներու նընջեցեալներու հոգւոյն համար, ինչպէս որ արդէն յիշեալ արհեստաւորները սովորութիւն ունին ընել տալ։

ԾԱՆՕԹ Զութակահար Հայկ էֆ. Կիւմէնեան որ մայրաքաղաքիս, Իզմիրի ու Եւրոպիոյ այլ և այլ մայրաքաղաքներուն մէջ սարքած յաջող նուագահանդէսներով այնչափ հիացում խլեց, հիմա Զեհական Բրակա քաղաքը կը գտնուի, ապագայ նուագահանդէսներու համար լուրջ պատրաստութիւններ տեսնելով։ Բրակա հռչակաւոր է իբր երաժշտութեան ու նուագահարութեան կեդրոն, ուր կը հաւաքուին աշխարհի ամէն կողմերէն երաժիշտներ, երգիչներ, նուագաւորդներ, երաժշտական պօռաի մը երեւոյթը ընծայելով քաղաքին։ Բրակայի մէջ կը գտնուի ամէնէն մեծահռչակ մասնաթրոն Սէվրիք, որ մէկ ժամ աւելով դասաւանդութեան մը համար կ'առանայ երեքու ֆրանսական ոսկի վարձք։ Անչափ բազմազբաղ է Սէվրիք որ, ժամադրութիւն մը ձեռք բերելու համար պէտք է շաբաթ մը առաջ թղթակցիլ։

ԵՐԶՆԿԱՑԻ կեդր. Ուսումնարանի Հոգաբարձութիւնը յաջողեցաւ աւարտել վարժարանին յարակից երկու յաւելուածական դասարաններու շինութիւնը. հիմա առաստաղները կը ներկուին և ներքին ու արտաքին ծեփերը կը պատրաստուին, զուգընթաց ունենալով մաս մը նոր նստարաններու և գրասեղաններու պատրաստութիւնն ուսմանը մուր յարդարուիներ։ Վարժարանը թարմութիւն և զուարթութիւն կը բուրէ, հոն մտնող ուսուցիչն ալ, ուսանողն ալ իրենց մէջ կորով ու եռանդ պիտի զգան անտարակոյս։ Հոգաբարձութիւնը՝ որ վհատիլ չգիտեր, երեք նոր պաշտօնեաներ ալ ընտրեց այս տարի, Մանուկ էֆ. Գուլումեան (Եղնիկեան վարժարանին անցեալ շրջանի տնօրէնը) Լեւոն էֆ. Սրապեան (Տիրպէքիրի ուսուցիչներէն) և Հայկ-Արամ էֆ. Տ. Խաչատուրեան (Սանասարեանի այս տարուան շրջանաւարտներէն)։ Վարժարանը պիտի վերաբացուի սեպտեմբերի սկիզբները, փայլուն և յաջող տարեշրջան մը բոլորելու ամէն յոյսերով օժտուած։ Եղնիկեան և Արամեան վարժարաններն ալ միանալով, բարեկարգուելու ջանք մը ցոյց կուտան։

ԴՈՒՀՈՒԻԹԵԱՄԲ կը ծանուցանենք թէ մեր յարգոյ պաշտօնակիցը Վահան էֆ. Փափազեան կրկին ստանձնած ըլլալով Հաճրագիտակի Տնօրէն Խմբագրութիւնը, շաբթուս կը սկսի հրատարակել առաջին թիւը ճոխ և հետաքրքրաշարժ բովանդակութեամբ մը։

Վահան էֆ. Փափազեան ծանօթ եւ սիրուած զուարթ գրիչ մը ըլլալով յուսալի է որ իրեն համակիր բազմաթիւ ընթերցողներ թէ՛ հոս և թէ՛ գաւառը սիրով պիտի վերաբերուին այս առթիւ։ Ամէն անոնք որոնք նախորդ անօրէնութեան հետ հաշիւ ունէին կրնան ուղղակի հասցնել նոր Տնօրէնութեան քանի որ պարզապէս շարունակութիւնը պիտի ըլլայ նախորդին։

ՀԱՑ–ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ.— Մարաշի Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդութիւնը ժամանակէ մը ի վեր թափուր մնացած ըլլալով պաշտօն տրուած էր Սեբաստիոյ Հայ-Հռոմէականաց առաջն. փոխանորդ Միքայէլ Վրդ.ի առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու։ Տ. Միքայէլ Վրդ. Օգոստ. 6ին Մարաշի եկեղեցւոյն մէջ ըստ օրինի ձեռնարկեր է առաջն. ընտրութեան եւ ընտրողներու մասնակցութեամբ քուարկութիւն կատարուեր է։ Քուէարկութեան արդիւնքը եղեր է հետեւեալը.— Կէտիկեան Յովհաննէս վրդ. 690, Թէրզեան Իգնատիոս վրդ. 452, և Պոյաճեան Տ. Մանուէլ վրդ. 398 քուէ։ Այս ընտրելիներէն Յովհաննէս վրդ.՝ 17 տարիէ Զէյթունի Հայ-Հռոմէականաց առաջն. փոխանորդութիւնը կը վարէ, և վարձատրուած է Կայս. կառավարութենէն Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշանով։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Եդուարդ էֆ. Մոլտովաքեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են.— Միւսիւ Բարսօ 540, Պաշտօնէութիւն Միւղէ Օրիանթալի 540, Միւսիւ Մոնթիաս 108, Գրիգոր էֆ. Զարֆճեան 108, Միւղէի գործի աշխատանոցի գործաւորուհիք 216։

*** Հանգուցեալ տիկին Սուրբիկ Սելեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 300 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս որդին Եփրեմ էֆ. Սելեան (Մարսէյլ)։

*** Ի Սանասա հանգուցեալ Ստեփան էֆ. Թիւրապեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած է հիւանդանոցիս Կիւլլապի էֆ. Կ. Կիւլպէնկեան (Մերսին)։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Նպաստից Ցանձնաժողովը չատոնց ի վեր պէտք տեսնելով իր հրատարակած Մայրենի Լեզուի դասագրքի չորս հատորները բարեփոխել հիմնովին և պատշաճեցնել մանկավարժութեան յարմարուն պահանջմանց, իր հսկողութեան ներքեւ պատրաստել տուաւ մայրենի լեզուի ուսուցման յարմար դասագիրքերու շարք մը, ութ հատորներէ բաղկացեալ, համաձայն ընկալեալ և հաստատեալ վարժարանական ծրագրին։

Այս դասագրոց չորս հատորներն այն է Մանկապարտէզի Ա. և Բ. և Տարրականի Ա. և Բ. տարիները ի լոյս ընծայուած և ի վաճառ հանուած լինելով մաքուր տպագրութեամբ, գեղատիպ պատկերներով և օգտակար պարունակութեամբ, կը հրաւիրուին բոլոր գաւառական առաջնորդները, մայրաքաղաքիս և գաւառաց Թաղ. Խորհուրդները և Հոգաբարձութիւնները դպրոցի վարիչները և ուսուցիչները, նախապատուութիւն տալ անոնց իրենց դպրոցներուն մէջ, որով և օգնած կ'ըլլան նպաստից մատուցին, որուն յանձնուած է այն գասագրոց հատորը և որ ուրիշ օգնութեանց կարգին գաւառներու գիւղական վարժարաններու ալ կը նպաստէ իր միջոցներու ներած չափով։

Գրքերու վաճառման կեդրոնատեղին է Ազգ. Պատրիարքարան, կը գտնուի նաև բոլոր գրավաճառներու քով։

Գին՝ Մանկապարտէզ Ա. տարւոյ 2 ղրշ.
» Բ. » 3 »
Տարրական Ա. » 3 »
» Բ. » 4 »

Մեծաքանակ գնողաց գոհացուցիչ զեղչ։

Ա Զ Դ

Թաղիս Աղջկանց Արհեստագիտական վարժարանը նորանոր կազմակերպութեամբ և նոր ծրագրով պիտի վերաբացուի Օգոստոս 28 յառաջիկայ Բ.օր

Վարժարանին ընդհանուր վարչութիւնը յանձնուած է Աստեղնագործ յարութիւն էֆ. Խումարեանի, որ իր կողմանէ իւրաքանչիւր ճիւղի համար կարող և ձեռնհաս մասնագէտ պաշտօնեաներ կարգելով պիտի ուսուցանէ կար ու ձև, ասեղնագործութիւն՝ իր զանազան ճիւղերով, օղայագործութիւն և արդուկ։

Պիտի աւանդուին նաեւ հետեւեալ ուսումներն Կրօնք, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Թուաբանութիւն, Գծագրութիւն և Գծագիտութիւն։

Միայն 14 տարեկանէ վեր աշակերտուհիք պիտի կրնան ընդունուիլ վարժարան։

Իւրաքանչիւր աշակերտուհի վկայական պիտի տրուի, վաւերացեալ թաղական Խորհրդոյ կողմանէ, երկու տարի աշխատելէ և արուեստին մէջ կատարելութիւն ձեռք բերելէ յետոյ։

Աշակերտուհեաց ընդունելութեան և արձանագրութեան համար դիմել ամէն օր մինչեւ կէս օր Բերայի Խորհրդարանը։

Բերա, 23 Օգս. 1906 1—2

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Յառաջիկայ Բշ., 28 օգոստոս, ժամը 6½ին Մաքրիգիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ տեղի պիտի ունենայ ամուսնութեան հանդէսը՝ Ստեփան էֆէնտի Թէրզեանի, Օր. Վարդանոյշ Գուլանճեանի հետ։ Շնորհաւորութիւնք պիտի ընդունուին Տատեան վարժարանին սրահը։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱՔ

Ումուրը մէմուրիյէթինի բէվիյէթմէնտանէ իյիա էյլէմէքտէ օլմասընա մէպնի Տէրսաատէթ Իսթինաֆ Մահքէմէսի ազա միւլազիմլէրինէն իզզ. ճէմիլ պէյէ թէրթիբէն բիւթպէի Սանիյէ սընրքը միւթէմայիզի թէվզիհ պույրուլմուշ տրը։

ՄԻՏԱԼԻԱ

Էթֆալի հարիւ խուսուսընտա հիւանը խրտմէթի կէօրիւլէն Ագսէրայ բօլիս մէրքէզի գօմիսէրլէրինէն Ամէտ Շիւքրի էֆէնտիյէ Իթթիհար միտալիասը ինան պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.—Էրզրումի կեդրոնական նախադատ ատեանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Թոքատի նախադատ պատժական ճիւղին նախագահ Թեվֆիք էֆէնտի որուն յաջորդեց Ճէպէլը.Պէրէքէթի նախադատ պատժական ճիւղին նախագահ Մաղնար պէյ և ասոր ալ՝ Բրէղէրինի նախադատ ատեանի ընդհ. դատախազի օգնական Նիազի էֆէնտի։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Բ. ատիճան՝ Համազգային Անկիւանոցին տնօրէն Ֆախրի պէյի և Միւթէմիտիզ՝ կահագործութեան ուսուցիչ Սայիտ էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին առաջին նախագահ Հիլմի էֆ.ի։ Երրորդ Մէճիտիէ՝ Պրուսայի նահանգին արտաքին յարաբերութեանց տեսուչ Ապտիւլվէհապ պէյի։ Չորրորդ Օսմանիէ՝ Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին քարտուղարներէն Ահմէտ Էնվէր էֆ.ի։ Չորրորդ Մէճիտիէ Համազգային Անկիւանոցին դեղագործ Բոսսաքի էֆ.ի։

ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ.— Ֆրանսական և անգլիական դեսպանները երկուշաբթի օր արձակուրդով կը մեկնին Պոլսէն։ Գերմանական դեսպան Պ. Մարշալ առաջիկայ չորեքշաբթի կը մեկնի Գերմանիա ուր կը գտնուի դեսպանուհին, և Պատի մեծ դուքսին ամուսնական ոսկի յոբելեանին ներկայ ըլլալէ ետք պիտի դառնայ Պոլիս։ Ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվ որ իր երկիրը կը գտնուի, Զարին կողմէ ընդունուելէն ետք ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Պոլիս։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Բարձր Խորհուրդը Ընկեց Տրապզոնի և Առալիոյ ժամանումներուն դէմ դրուած 48 ժամուան քարանթինան. միայն բժշկ. այցելութեան և հականեխութեան պիտի ենթարկուին Բորթ-Սայիտի ժամանումներուն դէմ դրուած առողջապահական միջոցներն ալ ջնջեց։ Աղեքսանդրիոյ ժամանումներուն դէմ դրուած 3 օրուան քարանթինան ալ 24 ժամուան դեղչեց։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Սակարանին մէջ երեքշաբթի օրը, պաշտօնապէս ընդունուեցան Շիրքէթի Խայրիյէի Համիտիյէ Էնկերութեան բաժնեթուղթերը որոնց վրայ գործառնութիւնները սկսան։

Բ. ԴՈՒՌԸ ծանոյց պէտք եղած տեղերը թէ գործի տերերու կողմէ Բէժիի վարչութեանց տրուելիք աղերսագրերէն պէտք չէ արձանագրութեան տուրք գանձել։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻՆ եւմտական 1318 տարուան վիճակագրութիւնը պատրաստուեցաւ ուրկէ կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.— Նոյն տարին նահանգներու, գաւառներու և գաւառակներու մէջ գտնուած ճիւղերուն թիւն է 439։ Պանքային ընդհանուր դրամագլուխն է 361,625,572 ղրուշ, մինչդեռ 1317 տարւոյն էր 356 միլիոն 485,314։ Պանքան 1318 տարւոյն փոխատուութեանց հաշուէն 306,702,756 ղրշ.ի առնելիք ունէր երկրագործներէն։ Նոյն տարին Պանքան իրեն յատկացուած հասոյթներէն և երկրագործներէն ունեցած առնելիքներէն կատարուած գանձումներով նորէն 47,156,753 ղրուշ փոխ տուած է 65,641 երկրագործներու։ Այդ գումարին 44,086,337ը անչարժ կալուածներ աւանդ ընդունելով փոխ տուած է, իսկ 3,070,416ը երաշտութենէ և կամ ողողումներէ վնասուած ու անկարող 19,834 երկրագործներու՝ փոխադարձ երաշխաւորութեամբ։ Այդ գումարը տրուած է սերմի և ուտելիքի համար արմտիք գնելու նպատակով։ Երկրագործական Պանքան հաստատուելէն մինչեւ 1318՝ այսինքն 14 տարուան մէջ 920,075 երկրագործներու 893 միլիոն 066,962 ղրուշ փոխ տուած է։ Այդ գումարէն 486,364,204ը գանձուած եւ մնացածն ալ յառաջիկայ տարուան փոխանցուած է։ 1318ին Պանքային չանն է, տոկոս, արձանագրութեան տուրք եւն., 15,554,444 ղրշ. իսկ ղուտ շահը կ'ըլլայ 6,568,407 ղրշ.։ Այդ գումարին 933,114 ղրշ.ը կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն յատկացուած է մտուելիներու և ճիւղերու վարչութեանց։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՕՍՄ. ԲԼԺԻԻ շահակցական Ընկերութեան բաժնետէրերը Ընդհ. Ժողով պիտի գումարեն յառաջիկայ Սեպտ. 13/26ին կէս օրէն ետք ժամը 2ին, Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ։ Օրակարգն է.— 1. Ընթերցում Վարչական Խորհուրդի տեղեկագրին։ 2. Վաւերացում 1905-1906 տարեշրջանին հաշուեկշիռին և հաշիներուն։ 3. Վարչական Խորհուրդին առաջարկները շահաբաժինի և Վարչական Խորհուրդի անդամներու բաժնին որոշման։ 4. Անուանում վարիչներու։ Ժողովին մասնակցելու համար՝ առնուազն 30 բաժինի տէր ըլլալու է. ամէնէն ուշը մինչեւ առաջիկայ սեպտ. 2/15 շաբաթ օր, բաժնետէրերը աւանդ ձգելու են իրենց արժեթուղթերը, Պոլսոյ մէջ՝ կեդրոնատեղին. Պերլին՝ Պլայխրոտէր դրամատան (Պէհրէնսթրաս), Լոնտոն՝ Թրոկմորթընը փողոց թիւ 26 Օսմ. Պանքայի ճիւղը, Բարիզ՝ Մէյէրպէր փողոց թիւ 7, Օսմ. Պանքայի ճիւղը, Վիէննա՝ Բրէտի Անչթալդ (վաճառականութեան և ճարտարարուեստի վարկի աւստրիական առանձնաշնորհեալ Ընկ.) Իւրաքանչիւր աւանդատուի պիտի յանձնուի ընկալագիր մը՝ որ իբր մուտքի տոմս պիտի ծառայէ Ընդհ. Ժողովին։ Որոշումները պիտի տրուին ներկայ անդամներուն մեծամասնութեան ձայնով։ Իւրաքանչիւր անդամ այնքան ձայն ունի ո՛րքան անդամ 30 բաժնեթուղթ։ Բայց մէկ հոգի 10 ձայնէն աւելի չի կրնար ունենալ իր հաշուոյն, եւ ո՛չ ալ 20 ձայնէն աւելի՝ թէ՛ իր եւ թէ ուրիշի հաշուոյն։

ԲԺՇԿ. Վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէն Տոքթ. Փէշտիմալճեան էֆ. Թաղ. բժիշկ կարգուած է Բալանկայի (Դոսովա) եւ ոչ թէ Աւլոնիայի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԶԵՂՄ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.— Էնկիւրիի Քարա Աղաճ գաւառակին նախադատ ատեանին անդամ եւ հարցաքննիչ Շապան էֆէնտի դատաստանի ենթարկուեցաւ, իր պաշտօնին մէջ զեղծանած ըլլալով։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Պոլսոյ վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց այն վրճիռը որով Մարաշի դատարանը 9 ամիս բանտարկութեան դատապարտած էր Զէյքերիան որ Բաստրմաճեան Յակոբի ձախ աչքին կուրնալուն պատճառ եղած էր։ Զէյքերիա 9 ամիսի միայն դատապարտուեցաւ, որովհետեւ անչափահաս էր։

*** Տարի մը բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Ֆէրիքեյի բնակող Միջնորդ Եանքո որ Ստեփան էֆ.ի տունը մտած էր գողութեան մտօք։ 10 օր բանտի Բերացի սպասաւոր Քօչօ որ Արթինը ծեծած եւ վիրաւորուած էր։ 10 օր բանտի՝ Պողոս որ Մարիի դէմ լեղուազարութիւն ըրած էր։

ԽՂԴԻՒԱՆ.—Անցեալ օր Սթէյլան, Եօրկի և մակուկավար Իլէաս Բիվայէն մակոյկ մը նստելով իրենց ծննդավայրը եղող Զաթալճայի կողմը գտնուած Պօղազ գիւղը կ'ուղղուին առաւաստ պարզած։ Ճամբան սաստիկ հով մը ելլելով նաւակը կը շրջի։ Անատոլու Ֆէէների ձիաւոր բօլիս Ալի Բիղա էֆ. Բօրեազցի Իսմայիլ չաւուշ և Շապան անունց օգնութեան կը փութան թէեւ, բայց միայն երկու հոգին կարող կ'ըլլան ազատել, իսկ Սթէյլան կը խեղդուի։

ԿԱՏՂԱԾ ԶԻԵՐ.— Նախընթաց օրը Գուլէ Գաբու, Թէքքէէին առջեւ կեցած պարապ կառքի մը ձիերը խրտչեցան։ Կառապանը հոն չգտնուելով, ձիերը սկսան խելագար արշաւի մը՝ Եիւքսէք Գալաթրրմէն դէպ ի վար։ Շրջուն փերեզակներու կողովները և այլն տակնուվրայ ըրին. այդ կերպով մինչեւ Ղալաթիա իջան. զսպել կարելի չէր, սակայն ձիերը սահելով գետինը ինկան և այսպէս կարելի եղաւ զանոնք բռնել։

*** Պահէֆ-Գաբու շաքարավաճառ Պէքիր էֆ.ի խանութին առջեւ 22 թիւ թրամվէյի ձիերը սահելով գացին ինկան ուժգոյն մը Պէքիր էֆ.ի ապակեփեղկերուն վրայ։ Ձիերը խրտչեցան բայց չուտով զսպուեցան։ Մէկ երկու ապակիէ և շաքարի տուփէ զատ ոչնաս չկայ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԹԻՆԷ 4 սեպտ.—55 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը պիտի կնքէ Յունաստան, իր սպառազինութիւնները լրացընելու համար։ Հելլէն դրամատէրներ առաջարկներ ըրին՝ այդ գումարը ամբողջովին տալու համար։

ՍՈՖԻԱ.— Լրագիրները կ'ըսեն թէ նախարարութիւնը հրաժարած է, սակայն իրաւունքներու մէջ հաստատ չընծայուիր այդ լուրին։

ՊԷՐԼԻՆ.— Անգլիոյ պատերազմական նախարար Մր. Հէլտէյն մեկնեցաւ Պէրլինէն. իր քարտուղարը՝ գնդ. Եէլիսըն մնաց՝ մեծ ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու համար։

ՔՐԻՆՇԴԱՏ.— Մայր Զարուհին և զաւակը՝ Միխայէլ Ալեքսանդրովիչ Մեծ Դուքսը Դանիա մեկնեցան։ Կայսերական ամուլը իրենց ընկերացաւ և յետոյ Բեդերհոֆ դարձաւ Ալեխսանտրա զբօսանաւով։

ՌԵԳԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Անհիմն է այն լուրը թէ զինուորական կառավարիչ զօր. Թրէբով հրաժարած է։

— Զարին հրամանով, Սդէօսէլ, Ֆոք և Ռայս զօրավարները պիտի դատուին վերջերս կազմուած Բարձրագոյն Ատեանին առջև, Բօրդ Արթուրի անձնատուութեան առթիւ ինքզինքին արդարացնելու համար, եթէ սակայն այս խնդիրը քննելու պաշտօն ունեցող Ցանձնաժողովը միաձայնութեամբ չվճռէ դատին բեկումը կամ յանցապարտները պատժելու որոշում չտայ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Աւստրիոյ–Հունգարիոյ նաւաբաժինը Բոլա ժամանեց, ուր մինչեւ սեպտ. 11 պիտի մնայ. յետոյ Տալմացիոյ ջուրերուն մէջ մարզանքներ պիտի կատարէ, որոնց ներկայ պիտի գտնուի Ցանց Եոզէֆ կայսրը։

ԲԱՐԻԶ.— Այս առտու 82 Ֆրանսացի Եպիսկոպոսներ նիստ գումարեցին կարմելեան Ռիշառի նախագահութեամբ, և քննեցին Եկեղեցիին և Պետութեան Բաժանման Օրէնքին և Պապական Կոնդակին հետեւանքով առաջ եկած կացութիւնը։ Խորհրդակցութիւն կատարելէ վերջ, եպիսկոպոսները հեռագիր ուղղեցին Պապին, հաւատալով իրենց որդիական հնազանդութիւնը և յոյս յայտնեցին թէ պիտի դտնուի միջոց մը՝ փրկելու Ֆրանսայի կաթոլիկ Եկեղեցիին շահերը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կայսրը և կայսրուհին Հինդենբուրգի օր պիտի երթան Պրէսլաւ, ներկայ ըլլալու մեծ ռազմափորձերուն։

ԲԱՐԻԶ.—Էնդրանիգիան կը ծանուցանէ թէ Պօսքօն յանձնաւոր ժայռերուն բաղխելով ամբողջովին կորած է։

ՎԻԵՆՆԱ.— Խոիվը իրիկունը հոս ժամանեց Քիսինկէնէ։

— Բակուղայէ կը հեռագրուի թէ հրդեհ ծագեցաւ Լոյտի Ակլայա շոգենաւին մէջ, որ Կայս. Ասպատանին համար ձիեր ցամաք կը հանէր։ Հրդեհը մարեցաւ չնորհիւ նոյն նաւահանգիստը գտնուող Անգլիացի նաւաստիներուն ընձեռած օգնութեան։

Պիրատէրիմիզ Սիւլէյման հիմէ թիւն նամը ամիզանէմիզէ օլարագ էշեա վէ նագրտ թալէպինէ զինհար քէնտիսինէ հիչ պիր շէյ վէրիլմէմէսի իլան օլունուր։

Մանսուր Փաչասը Թարագիը
Թիւճճարընսան
ՃԻՎՏԷԹ ՀԻԼՄԻ
19 Աղրսաս աէնէ 322
1—3

ԹԱՏՐՈՆ ՄԵՆԱԿԵԱՆ

ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ ԵԼԵՒՄԱՇԱԼԷ

Մենակեան թատերախումբը այս գիշեր չքեղ ներկայացում մը կուտայ Սաբրեար Եէնի Մահալլէի թատրոնին մէջ, ի նպաստ թատրոնին վարձակալ Հաճի Միսաք աղայի, որ հանդիսականները գոհ ձգելու համար ամէն պատրաստութիւն տեսած է։

Պիտի ներկայացուի

ԵՐԿՈՒ ՈՐԲՈՒՀԻՆԵՐԸ

Տուամ 5 արար

ՊԱՐԵԻԵՐԳ

Օր. Կեմիլէի կողմէ

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ

ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՈՒՇ, ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ՏՕՔԹ. ԳՈՒՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ազգը կարդացէք Դ. երեսը

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈՒԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Օ.Ո.	106.01½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	105.35½
Երէկուան էն բարձր գինը »	106.02
» էն վար գինը »	105.35½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	144.50
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	144.37½
Երէկուան էն բարձր գինը »	144.50
» էն վար գինը »	144.37½

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	39.50
Միտիլլի Պանքա		5.87
Սելանիկի «	ֆր.	173.
Ռումէլիի Բանկ	Ա. Ո.	9.09
Բարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	163.—
» Օրտինէռ	»	152.—
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.50
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	9.05
» պարտաթուղթ	ֆր.	488.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	299.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	18.10
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	456.—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էֆիբա. 1886		331.50
» » » 1903		267.50
Թրանսվալ		58.—

ՕՏԻՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	430.—
» « » Նոր	Օ.Ո.	4.01
Լաւրիոմ	ֆր.	57.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.11
Անգլիական ոսկի	109.35
Բօլ	90.30
Մէճիտիէ արծաթ	107.14
Ռուպլի թղթադրամ	8.67
Քրիմիից	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	109.22½
Բարիզի » »	ֆր.	22.97½
Վիէննայի » »	քուրոն	21.92
Պերլինի » »	մարք	18.70

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Սեպտեմբեր 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%	98.07
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.	97.70
» » » գոց.	97.70
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	145.
Բէժիի պարտաթուղթ »	439.—
Օսմանեան մաքս »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	647.—
Քրէտի Լիոնէ »	1189.—
Բարիզի Պանքա »	1558.—
Աւստրիական Ռանթ 4%	—.—
Իտալական » 5%	—.—
Ռուսական » 4% 1901	58.80
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%	97.30
Պալիա Քարա Այտըն ֆր.	668.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Սեպտեմբեր 1906

Անգլիական Ռանթ	87.06
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց.Գ.Կ.	97.12
» » » գոց. »	97.12
Օսմ. Պանքա	15.75
Պուլկարական 1892	100.50
Ռուսական 4% 1898—89	71.25
Ցունական Ռանթ	42.50
Զարթրրթ	1.75
Թրանսվալ	—.—
Ռանտայն	6.59
Ճաբոնական 4%	—.—

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Սեպտ. 1906

Գերմանական 3%	87.10
Օսմ. Միաց Գոնս.	96.30
Օսմ. փոխառութիւն 1903	—.—
Ռումէլիի երկաթուղի	146.25

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Սեպտ. 1906

90
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ԳԻՐՔ
ԺԻՒԼ Վ. ԷՔՐՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

ՀԱՐՐԻՍ ՔԻՄՊԼ

Առաջնորդը, որուն անունը Ֆրէտ Ուիլմոթ էր, 40 տարու կար, և ուժեղ, յաղթանդամ մարդ մըն էր։

—Պատրաստ էք, հարցուց անոր Հարրիս Քիմպլէ։

—Այո՛, պատրաստ եմ։

—Ինի՞ հասնինք։

—Այո՛, կը հասնինք պայմանաւ որ լաւ ձի նստող ըլլաք։ Եթէ կառքով երթանք, կրկնապատիկ ժամանակ պէտք է։

—Ես վստահ եմ իմ անձիս վրայ։

—Օ՛ն ուրեմն, նստեցէք։

Զիրերը մեկնեցան սրարշաւ։ Անուն-դի խնդիրը կարգադրուած էր, վասն զի ճամբուն վրայ բաղմաթիւ գիւղեր ու աւաններ կան։ Օդը աղէկ էր և զովութիւն մը կար, որ կը շեշտուէր լեռնոտ վայրերուն մէջ։ Ճամբան կը հետեւէր Սաքրամէնդոյի աջ եզերքին և ագարակի մը մէջ ձաշ ընելու համար պահ մը դադար առնելէ ետքը, Ֆրէտ Ուիլմոթ եկաւ կանգ առաւ ի Պըդըր, որ հանքային աղբիւրներու կեդրոն մըն է, որունցմէ այնքան կը գտնուի Ամերիկայի մէջ։

Պանդոկի մը մէջ եօթը ժամ քնանալէ ետքը, ուղեւորները արշալոյսին մեկնեցան երթալ Իրէքոյի մէջ նախաճաշելու համար։ Դէպի արեւելք հարիւր մղոնի չափ հեռու պիտի երթային Շանդա, որ Ամերիկայի ամէնէն աղուոր լեռը նկատուած է։ Հարրիս Քիմպլէ պարտաւորուեցաւ ուրիշ ճամբորդութեան մը վերապահել իր սքանչացումը։

Մեծ նահանգ մըն է Օրէկոն, Մ. Նահանգաց ինքնորդը։ Բնակչութիւնը շատ չէ, և ունի ընդարձակ արօտավայրեր, և հասոյթի գլխաւոր աղբիւրն է լոգդի (սալամօն պալիղը) որսորդութիւնը, որ շատ արդիւնաւոր է։

Այն օրը, Հարրիս Քիմպլէի աչքերը չկրցան հիանալի վայրերը դիտելով։ Դժբախտաբար անցողակի ակնարկ մը միայն կրնար նետել անոնց վրայ։ Զբօսաշրջիկին տեղ խաղակիցն էր որ ի յայտ կուգար իր անձին մէջ։ Իրիկունը, Թիլօգ Բօքի կերճէն անցնելով, հանդիստ առին Ձէքսընի մէջ, զոր չփոթելու չէ միւս ձէքսըններուն հետ, մէկը Միլիկանի, միւսը Միսսիսիպիի, երրորդը Դէնվըսի և չորրորդը Օհիոյի մէջ, և ուրիշ երկու ձէքսընվիլներ, մէկը Իլլինոյզի և միւսը Ցնօրիտայի մէջ, Քալիֆորնիայէն քանի մը հազար մղոն հեռու։

Հետեւեալ օրը, ամսուն 16ին, առաջնորդը նշմարեց Բօզպուրիի լոյսերը։ Այսպէս կատարուած էր այս ճամբորդութիւնը, առանց արագի, առանց միջադէպի, ճեպընթացի մը կանոնաւորութեամբ։ Ո՛չ շնորհակալութիւններ և ոչ դրամական պարգեւներ չնայուեցան Ֆրէտ Ուիլմոդի, և հետեւեալ օրը, արշալոյսին, Հարրիս Քիմպլէ ցակեց այն առաջին կառախումբը, որ Օլիմբիա կ'երթար։ Այս կառախումբը կը հանդիպի գլխաւոր քաղաքները Վիլլամէդի հարուստ հովտին, և Օրէկոն Միդիի, որ ամէնէն ճարտարագործ քաղաքն է, շնորհիւ ջրվէժներուն, որոնք կը բանեցնեն թուղթի, շաքարի իր գործարանները և մանարանները։

Վերջապէս կառախումբը անցաւ այն գեղը որ Օրէկոնը կը բաժնէ Ուաշինկթընէն և եկաւ կանգ առաւ աջ եզերքին վրայ։ Հարրիս Քիմպլէ վեց ժամ միայն ունէր տրամադրելի, բայց Օլիմբիայէն 120 մղոն միայն հեռու էր։ Ա՜հ, եթէ ժամանակ ունենար, որքան հաճոյք պիտի զգար այցելելով և մանրամասնօրէն քննելով Ուաշինկթընը, ուր առաջին անգամ ոտք կը կոխէր։ 350,000 բնակչով նահանգ մըն է այս, շատ զարգացած, հակառակ Ամերիկայի մէկ ծայրը գտնուելուն, որուն կցուած է 1859ին և անոր նահանգներուն մէջ 18րդ կարգը կը գրաւէ։ Գլխաւոր քաղաքն է Օլիմբիա, որ Ճաքոնի և Զինաստանի հետ մեծ առուտուր ունի։ Հարրիս Քիմպլէ Վանքուվէրէն մեկնեցաւ առտուան ժամը 8ին, այս ճամբորդութեան վերջին մասը կատարելու համար։ Ո՛և է արգելք կամ յապաղումէ վախ չկար։ Ինը կայարաններէ անցնելով, կառախումբը ժամը 11ին մօտ Օլիմբիայի կայարանը պիտի ժամանէր։ Կառախումբը արագ արագ կը սուրար։ Վերջապէս ժամը 11ին կանգ առաւ ի Դէնինս, որ 40 մղոն հեռի է Օլիմբիայէն։ Հոն, ճամբորդները ցաւալի լուր մը առին, որ աղետալի հանգամանք մը ունէր Հարրիս Քիմպլէի համար։ Կառախումբը պիտի չկրնար այդ կայարանէն անդին երթալ։ Տասը մղոն հեռուն, կամուրջ մը փլած էր ժամ մը առաջ, և երթեւեկութիւնը ընդհատած էր գծին այդ մասին վրայ։

—Անիծեա՛լ բախտ, պոռաց Հարրիս Քիմպլէ վանդնէն դուրս ցատկելով։

Երեք երիտասարդներ, որոնք նոյնպէս վագոնէն վար իջած էին, մօտեցան։

—Մր. Քիմպլէ, ըսաւ. անոնցմէ մէկը, պիսիքլէդ նստիլ դիտէ՞ք։

—Այո՛։

—Եկէ՛ք ուրեմն։

Ուրիշ խօսք չփոխանակուեցաւ։ Ինչպէս կը տեսնուի, խօսքով ժամանակ չանցուցին, ինչպէս կը վայլէ գործնական Ճանքներու համար։ Ասիկա երկանիւ չէր, այլ եռանիւ, որ բեռնելու վագոնէն հանուելով կայարանին քարափին վրայ դրուեցաւ։

—Մր. Քիմպլէ, ըսաւ երիտասարդը, մեզմէ մէկը իր տեղը ձեզի պիտի ապ, և միւսը եռաւի կողմը պիտի նստի, իսկ ես առջեւի կողմը և ամէն հաւանականութիւն կայ որ կէս օրին Օլիմբիա հասնինք։

—Ձեր անունները, պարոններ։

—Ուէլլ Սդէնդօն և Բոպլըրդ Ցիօք։

—Հապա իր տեղը ինձի տուողին անո՞ւնը։

—Ճօն Պէրրի։

(Շարունակելի)

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻԻՄԱՑՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Մէջքէի միւբերրէմէ վէ Մէսմիէի միւնէվէրէ խոսթախանէվէ էձդանանէի պէհէր սէհէլիք օլմադ իւզրէ միւպայասարա լիւզում կէօրիւնէն էձդա վէ էտէվմէթը թրպալիէնին միւնագասանցա իպթիտար օլունճաղընամա, միւնադասայա տախլի օլմադ վէ չէրմէթը միւնագասայը անդամագ իսթէյէնէրին եւիզոէ օն նիսպէթինէ թէէմին ագչէէրինի վէ եանստա միւթէպէր վէ միւսատտագ քէֆալէթնամէէրինի համիլէն մէձլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէէրի իլան օլունուր։

22 Աղոսթոս 1322 3—1

Էվգաֆը Հիւմայուն խաղիէսինէ թապ իթմիրլիէճէք օլան պարը տէֆթիր իլէ վաղիրի վէ մաաչ գօչանարընին թապ վէ թէճլիսի 8000 դրուշա թալիպի էօսէսինէ իսէ տէ ֆիլաթը մէզքիւրէ հատտ յայրգընը պուլամասրնա պէնէն միւնագասա միւտէթի թէճմիտ իսիլմէշ վէ չէնը հալրումինին 26ընճը ճումաա իրթէսի կիւնիւ սաաթ 10ա գատար հէր գաչ բարա թէնղիլ գապալ օլունմասը մուգարրէր պուլունմուշ օլատրընտան, նոգասնըյա թապ իթմէք իսթէյէնէրին եւիզոէ օն նիսպէթինէ թէէմին ագչէէրինի վէ եանստա միւթէպէր վէ միւսատտագ քէֆալէթնամէէրինի համիլէն մէձլիսի Իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէէրի։

22 Աղոսթոս 1322 3—1

Էտիրնէէտ քանին ճամի չերիֆէ իչինն միւպայասարա լիւզում կէօրիւնէն 3000 արշին Թարապլուս հասրրընը պէհէր արշունընը 50 բարա իլէ թալիպի էօսէսինէ իհալէի էվվէլէլիսի իճրա դէրընմուշ վէ չէրի հալի բուսմինն եւիկրմի պլթընճը ճումաա երթէսի կիւնիւ սաաթ 10ա գատար եւիզոէ պէշ վէ 28ինճի վէ 29ընճը բազար իրթէսի վէ սալը կիւղերի տախի քէզալիք սաաթ 10ա գատար եւիզոէ օն թէնղիլ գապալ օլունմասը մուգարրէր պուլունմուշ օլատրընտան, նոգանընյա իթթաեա թալիպ օլանարընն եւիզոէ օն նիսպէթինէ թէէմին ագչէէրինի վէ եանստա միւթէպէր վէ մուսատտագ քէֆալէթնամէէրինի համիլէն մէձլիսի Իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէէրի։

Ֆի 12 Աղոսթոս 1322 3—2

ՀԵՐՄԱԿ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԱԿՈՒԱՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք ազատ մնալ չար մը հիւանդութիւններէ օրնք բերնի մէջօգտա կ։ փոխանցուին, եթէ կ'ուզէք ունենալ ճերմակ և առողջ ակուաներ, եթէ կ'ուզէք ազատվել ձեր բերնին, լինտերուն ու ակուաներուն առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր ակուաները չկարին ու փոել սկսածներն ալ բժշկուին, դրածեցէ՛ք

ՍՈՒԼԱՖԻ ՊԷՆԷՏԻՐԷԹԻՆ
ՕԳԵՐԱԿԸ, ՓՈՇԵՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բասդէօրնու դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ և հականեխական է։

Լինտերուն մէջի մրբրոքները կը ջնջէ, բերանին զարշահոտութիւնը կը բուժէ, կոկորդին ախոյտփոքին թարուխներէ ու բորբքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սառիկ ակուայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլֆ Պենէտիֆրիցի մէջ թրջուած կտոր մը բամբակով։ Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակուայի գործերը ներկայացուած էին, Մսյարդ Պէնէպիքթեան հարց այս ակուայի գործը ոսկեայ հաւկաւեցան, և այս կարեւոր Վարչութեան Տնօրէնը որ ուեստահանդէսին Ժիւրիի անդամ էր ուսումնասիրեալ, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան։ 30—10

ԲԷԹՐՕԼ ՈՒՐԱԼ
ՄԱԶԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
PETROLE OURAL

Երբ մազերնիդ լաւ մը լուսաթթրոլ ՈՒՐԱԼի հականեխիչ և զօրացուցիչ հեղուկով, վստահ եղիք թէ անոնք քնաւ պիտի չթափին և ձեր գլխուն ծակոտիկները աւելի պիտի զօրանան։

Ցիչեալ հեղուկը վաճառացուած է ֆրանսական բժշկական կանոնէն և այսօր ամէն կողմ կը գործածուի։ Եթէ հերթափուեցնէ բանուած էք, գործածեցէք այս հեղուկը և կատարելապէս պիտի բուժուիք, և ձեր մազերը աւելի պիտի զօրանան, յանանն և ձեր դէմքին գեղեցկութիւնը պիտի աւելնայ։

Կը ծախուի բոլոր ասիրիչներուն և գեղավաճառներուն քով։ Ընդհ. ներկայացուցիչ C. Basiliades et Cie. Կ. Պոլիս, Պազէլ-Դաբու, Շերին խան, թիւ 11։ 25—14

ՀԱԱՃԻ ՇԱՀԻՆ
ՀԱԳՈՒՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ հրապարակի վրայ ծանօթ հանդերձեղինաց այս վաճառատան ընկերներէն Տեար Աբրահամ Մոսիկեան բաժնուած ըլլալով, գործը ամբողջովին մնացած է Տեարք Տիգրան Տամլամեան եւ Ըսկի.ի որ բան առաջնոյն պիտի շարունակէ գործել նոյն ՀԱԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ։ Ցիչեալ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուի նոր ու գեղեցիկ մթերք մը գարնան եւ ամառուան զանազան հագուստներու, արանց և տղայոց, նաև վաճառատան յարգելի պետերը կը ստանձնեն պատրաստել ապպարանքով (սիւր զամանց) և այլ հանդերձներ, կերպասի, ձեւի և կեանքի ազնուութեամբ ամէնէն դժուարամանեներն իսկ գոհ ձգելու պայմանաւ։ Այս առթիւ Ներսոյէն նոր բերել տուած է նորոյթ կերպասներու ճոխ տեսակներ, Բաց սատի, վաճառատունը պատրաստ է չարաթական համատ վճարումներով հագուստ պատրաստել ամէն այն ծանօթ անձերուն՝ որոնք մէկ անգամէն գնելու դիւրութիւնը չունին, և այս առթիւ պէտք է յիշեցնել որ ուրիշ դերձակներու նման ապառակի աւ գրութիւնը երբեք անընդատ ու տուղ չպիտի ըլլայ յարգելի յաճախորդաց համար։

Սակարկութիւն չկայ. գիները՝ թիւը ԵՐԿՈՒ դահեկան։ Միակ կեդրոնատեղին

"ՀԱԱՃԻ ՇԱՀԻՆ,,
25 Սուլթան Համամ, Հավուզը խանի կիցը թիւ 25։ 24—50

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄԲԱՌԻ
BITTER CAMPARI

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄԲԱՌԻՆ տիեզերապէս ճանչցուած արտադրութիւն մըն է։ Ստամոքսի օգտակար ըմպելի մըն է, որուն գործածութիւնը յանձնարարուած է ամէն երկիրներուն մէջ։ Ամէն մըն է, որուն համը շատ ախորժ լի է և ախորժակը կը գրգռէ։ Քիչ՝ ը կազդօգի հետ խառնուելով՝ ուրան համար ամէնէն ախորժելի, ամէնէն զովացուցիչ և ախորժարար ըմպելին կ'ըլլայ։

ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄԲԱՌԻ
CORDIAL CAMPARI

ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄԲԱՌԻՆ ամենէ փոքրի մը մարդկան կը իմանի կերակուրներու վրայէն, և որուն համը իր նմանը չունի։ Ճաշէն եաք առնուած փոքր գաւաթ մը սամովքը կը կազդուրէ և մարսողութիւնը կը դիւրացնէ։ Զօրաւոր ըմպելի երբ անպահեստութիւններ բնաւ չունի։

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄԲԱՌԻՆ և ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄԲԱՌԻՆ փոքր գաւաթներով կը ծախուին դարեղրատուններ, առաջնակարգ պանդոկներու և ... վաճառատներ իսանս մնամներուն մէջ։

Շիշով կը ծախուի մեծ դարավաճառներու քով և դեղի մարանոց երբ մէջ։ 26—13

ԶԵՐՄԱԿ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԱԿՈՒԱՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք ազատ մնալ չար մը հիւանդութիւններէ օրնք բերնի մէջօգտա կ։ փոխանցուին, եթէ կ'ուզէք առողջ ակուաներ, եթէ կ'ուզէք ազատվել ձեր բերնին, լինտերուն ու ակուաներուն առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր ակուաները չկարին ու փոել սկսածներն ալ բժշկուին, դրածեցէ՛ք

ՍՈՒԼԱՖԻ ՊԷՆԷՏԻՐԷԹԻՆ
ՕԳԵՐԱԿԸ, ՓՈՇԵՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բասդէօրնու դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ և հականեխական է։

Լինտերուն մէջի մրբրոքները կը ջնջէ, բերանին զարշահոտութիւնը կը բուժէ, կոկորդին ախոյտփոքին թարուխներէ ու բորբքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սառիկ ակուայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլֆ Պենէտիֆրիցի մէջ թրջուած կտոր մը բամբակով։ Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակուայի գործերը ներկայացուած էին, Մսյարդ Պէնէպիքթեան հարց այս ակուայի գործը ոսկեայ հաւկաւեցան, և այս կարեւոր Վարչութեան Տնօրէնը որ ուեստահանդէսին Ժիւրիի անդամ էր ուսումնասիրեալ, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան։ 30—10

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՅԱՆԷ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԷԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ նոր հրատարակած «ԳԵՂԵՑԻԿ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ, ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ» անուն գիրքը պատրաստուած յատկապէս տասնվեցամեայ գաւառներու համար։

Գիրքը կը խտացնէ իր մէջ շատ մը առաւելութիւններ՝ որոնց կարելի է տեղեկանալ պզտիկ քննութեամբ մը, գիրքին մաս կազմող բառարանը մանաւանդ։ Շատ կը դիւրացնէ ուսուցիչներուն գործը, քանի որ տղաք առանց նեղուելու պիտի փափաքին պատրաստել իրենց դասերը՝ ըլլայ գրաբարեն ներս կամ անկէ դուրս։

Գրատան գնդէն է 20 % բայց աղքատիկ դպրոցներու համար մասնաւոր զեղչ ունի։

Հասցէ. — Պոլիս, Խօրասանճեան խան, Նոր Գրատուն

ՏԻԳՐԱՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ - ԴԵՐՁԱԿ

Ուր երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած էր Ֆիւլիկ Աչբր էֆ. Խանը, այս անգամ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն դիւրութիւն մը ընծայելու համար փոխադրուած է Էսմէր էֆ.ի վաճառատան դիմաց՝ Սորկիատիս Խան, թիւ 3 սենեակը, ուր կը գտնուին նորաձեւութեան կատարելապէս յարմար, ազնիւ և տոկուն կերպասներ՝ կարողէքին պէս խիստ դիւրամատչելի գիներով։ Կը յանձնարարուի յարգելի դերձակը, որ իր հաճոյքին բաւարարութեան միացուցած է նաև վարպետ արհեստաւորի մը համբաւը։ 10—7

Բոլորովին սխալ է
Եթէ մարդիկ իրենց փոտած կամ կոտրած սկռաները՝ քաշել կուտան.

ԹՈՊ. ԴԻՄԵՆ

ԱՏԱՄ ՆԱԲՈՅԺ
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳՈՇԵԱՆԻ

որ արհեստական սկռաներ կը հատասցնէ ոսկի կը լեցնէ
եւ ոսկի գուրոն կ'անցընէ

Այցելութիւններ կ'ընդունի ամէն օր առտուն կամուրջ, Սկիւտար, Իսթիյի իր ընակարանը և ժամը 4—11 Պոլիս, Պանկի Դաբու, Պէն-Պիր-Զէչիար վաճառատան դիմաց։ 16—50

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՄԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Նոր դասագիրքերու գրացուցակը ձրի կը ղրկէ։ Հարիւր ղրուշի գիրք առնողին 25 ղրուշը կը դեղչէ։

Առանց թղթատարի ծախք պահանջելու ամէն գիրք Պոլսոյ դիմով ուղղին կը հասցնէ։

Մեր դասագիրքերը ամէնքն ալ կրթկին ապագրութեան արժանացած ըլլալով միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Դիմեցէք միշտ, Կ. Պոլիս, Մէրճանի փողոց թիւ 57։ 10—5

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ՏՕՔԹ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
(ՅԱՋՈՐԴ ՏՕՔԹ. ՄՕՆՇԷՐԻԻ)

Ծանօթ մասնագէտ ջղային եւ մտային հիւանդութեանց

Իր ընակարանը փոխադրած ըլլալով Բերա, Թաքսիմ. Շիշլի փողոց, թիւ 4 տունը, հիւանդ կ'ընդունի բաց ի հինգշաբթէ, ամէն օր կէս օրէ վերջ։

Զորեքշաբթի անդրատաց ձրի։

ԷՔԻԼԻՏԻՆԻ
ԲԻԾԵՐԸ ՀԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աւազներու և կերպասներու վրայ գոյացած ամէն տեսակ բիծերն ու ներաները հանելու համար միակ և անբաղդատելի դեղը։

Բոլոր օտ. կայսրութեան համար ներկայացուցիչ

Ն. Է. ՔԱՄՅՈՆԱՍԻ
(Կալաթա, Միլլեր խան)

Գուսանները համար վաճառողներ կը փնտռուին։ 24—50

"ՕՄԷԿ,,

5 սէնթ իչինն թէահիւտ օ-լունմուշ այարը

սաաթլար, գաարն վէ երքէք իչինն էնմիտ չէչիր։

Եէկնակակ տէքօ-պիթօսը Տէրսաատթամ

ՕՐՕՉՏԻ-ՊԱՔ

23—50

Օ ԹԱԼՕՆ Տ'ՕՈ

Քարլօ էֆ. Ասնամման, հաստատուած Դալմատիա, Զոլոսոս փողոց, թիւ 103, ծանօթ է իր առաջնակարգ կոշիկի գործարանատէր և 1903ի Ամերիկի միջազգային ցուցանդէսին մէջ պատուոյ վկայական առած է։ Կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ ընտրելագոյն առաջնակարգ նիւթերով և նոր ոճ ճաշակով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկներ ունի այրերուն համար, 60 ղրուշի գինով։ Կայ նաև կիներու համար խիստ գեղեցիկ ... ազգ համար կօշիկներ։ ... անդրվիլաներ և այլն։

ՏՕՔԹ. Ա. ԵՈՐԿԻԱՏԷՍ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԷԹՈՏՈՎ
ԵՒ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՂԴԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ

ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է

Տօքթ. Ա. Եորկիատէս որ գաղդիական տարի է մորթի հիւանդութեանց հանդուցանօթ մասնագէտ Տօքթ. Ֆաւուրիէի օգնականը եղած է Բարիզի մէջ, այս տեսակ հիւանդութիւններէ տառապողները բժշկական նորագոյն ու կատարելագործուած մեթոտներով կը բուժէ իր դարմանատան մէջ՝ Ալերա Այնալըբրլը, շաբաթվան Լեպոնի վերնայարկը առաջին յարկի սրբրթբմանը՝ ամէն օր կէսօրէն մինչեւ իրիկուն։

Մ'ատնագէտ է մանաւանդ մաղի յատուկ ամէն տեսակ հիւանդութեանց. եւրոպական վերջին դրութեամբ հիմնասէտ կը բուժէ մազերու թափիլը, գլխու թեկն ու հեր։ Մորթային հիւանդութիւն ունեցողները երեքշաբթի, Շաբաթ և Շաբաթ օրերը (Ը.—Թ.) ժամը 6ին մինչեւ ութ կ'ընդունի։ 40—4

ՃԻՇՏ ՁԵՐ ՈՒԶԱՆԸ

Ունենալ գրատուն մը ուր անմիջապէս, և առանց խարուած ըլլալու երկիւղի, կարենաս հայթայթել գրենական պէտքերդ, դիրքամատչելի պայմաններով,— պզտիկ առաւելութիւն մը չէ։ Ահա այդ տեսակ գրատան մը բոլոր պայմանները կը լրացնէ

ԿԵՌՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Որուն տէրը, Յովհաննէս Գրիգորեան, իրեն նպաստաւոր ընտրած է յաճախորդին գոհունակութեան և շահուն մէջ փնտռել իր օրինաւոր վաստակը։

ԳԵՂԵՑԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ամէն կարգի հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն գիրքերէ զատ, կը հայթայթէ Մանկապարտէզի նիւթեր, Աչխարհագրական քարտէսներ, բնագիտական և բնապատմական պատկերներ, ձեռագործի նիւթեր։ Կ'ստանձնէ նաև տպագրական ամէն տեսակ գործեր։ Դասագիրքերու ճոխ մթերք մը ունի։ Սխալ հասցէի չդիմէք, Մեծ Նոր խանի դրան կից, Կեդրոնական նոր գրատուն Յովհաննես Գրիգոր անի։ 30—3

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺ

396, Բերա, Մեծ Փողոց, 396
(Ռանիի գործարանատան վրայ յարկը)

Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները վ յրկեանապէս կը բուժեն. ցաւով վիմով և բուժած վերադառնալու պ յմանով։ Արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն յար և նման բնականին ազատ սրտատանութիւն և կատարեալ ծամողութիւն երակասաւորեալ։

Դարուս ամենակատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ամառները ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր, և ճաշեռները առաւօտէն մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին։ 20—50

ԲԱՂԴԱՒԻՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, ազազուն, վատոյժ, հիւանդկոխ աղաքը երբեք չէէ օրեր, միշտ կը փափաքէի գիրուլ, թանալ, զօրանալ, կայտառ աղաք մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ ապատային ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու արժանանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պատսպարելու համար, անհրաժեշտ էր աղայ հասկէն ուշադրութիւն ընել անոնց որուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ, ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՏՕՍՏԱԼԻԷՆԻՆ ՏԱԼԻԷՆԻՆ սնուցանել զայն։

Տղան մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՏՕՍՏԱԼԻԷՆ ՏԱԼԻԷՆԻՆ և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժգնար և կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ սկսայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակին ալ ուրիշ ազգ յատուկ սկռայ հանելու ցաւերն ու փորհարութիւնը պիտի ունենայ, սակայն աղեկը առանց ոչ է հիւանդութեան սկռան հանեց, խաղալով, ցատկելով և շարունակեց սիրլ ու զօրանալ։

ՏՕՍՏԱԼԻԷՆ ՏԱԼԻԷՆԻՆ հինգ գաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երիքը մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքի հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջառոյգ երիտասարդներ եղան. հետեւաբար ի օրուէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՏՕՍՏԱԼԻԷՆ ՏԱԼԻԷՆԻՆով մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարիզ Պոնասարթ փողոց թ 17
ՄԱՐԿՈՒԻԹ ԺԱՆՆԻ

ՏՕՍՏԱԼԻԷՆ ՏԱԼԻԷՆԻՆ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարանները ու դեղի մթերասացներու մէջ։ 19—26

ԲՈՊԷՐԴ ԳՈՒԼԻԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի 28/10 Սեպտ. թ.։ Օրկարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ մասնաւոր շէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ Երեք տարիէ ի վեր բացուած է նաև փոքր շէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ 10 տարեկան այսպէս վակոնէն վար իջած էին, մօտեցան։

—Մր. Քիմպլէ, ըսաւ. անոնցմէ մէկը, պիսիքլէդ նստիլ դիտէ՞ք։

—Այո՛։

—Եկէ՛ք ուրեմն։

Ուրիշ խօսք չփոխանակուեցաւ։ Ինչպէս կը տեսնուի, խօսքով ժամանակ չանցուցին, ինչպէս կը վայլէ գործնական Ճանքներու համար։ Ասիկա երկանիւ չէր, այլ եռանիւ, որ բեռնելու վակոնէն հանուելով կայարանին քարափին վրայ դրուեցաւ։

—Մր. Քիմպլէ, ըսաւ երիտասարդը, մեզմէ մէկը իր տեղը ձեզի պիտի ապ, և միւսը եռաւի կողմը պիտի նստի, իսկ ես առջեւի կողմը և ամէն հաւանականութիւն կայ որ կէս օրին Օլիմբիա հասնինք։

—Ձեր անունները, պարոններ։

—Ուէլլ Սդէնդօն և Բոպլըրդ Ցիօք։

—Հապա իր տեղը ինձի տուողին անո՞ւնը։

—Ճօն Պէրրի։

(Շարունակելի)

ՏՕՔԹ. Գ. ՉԱՐՓԱՆԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՖՐԱՆՍ. ՀԵՄԱՐԱՆԷՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ականջի, քթի, կոկորդի եւ բերանի հիւանդութեանց

Որ երբեմն իրր օգնական բժիշկ պաշտօնավարած է Պորտոյի կառավարական հիւանդանոցներուն մէջ, այժմ Կ. Պոլիս վար գ.ած ը ըլլալով, կը բնակի Բերա, Թաքսիմ Ք.ՊրՐ փողոց թիւ 6 (սաղդիական հիւանդանոցի ետեւը), և հիւանդ կ'ընդունի բաց ի երկուշաբթիէն ամէն օր կէս օրէ վերջ։

Շաբաթ օրերը ձ.ր։ 9—40

ՊԵՕՅԻՒԻՔ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱԳԱԶԱՍԸ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Վ Է ՇԻՒՐԷԲԵԱՍԸ

Իսքանտալ, Սուլթան Համամբնա Թոփխանա խանքն քէհվի 2ր գաղթնա

Էլպիսէ մագազասրը միայնքնա հէմտ է՝ Եսկի վէ էն գլուսէ քէսրա էֆիրէթ իթմիշ օլան վէ 1871 սէնէսինէ թէէսիս օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէտիւ էլպիսէ մէրօզիթօսը, Եսկի նամ ու իւնվանընը վէ մէքեանընը սալա թէպարլ իթմէսիքսէն մասամասինա վէ միւեասիսի պա. տէֆա պիր գամ սանա ինդիրպի վէ թէքեմմիւլ պէզլի գալրէթ իսէրէք, Թոփխանա բանրն, ուսամ իքինճի գաթրնը քէնտուրնէ համար վէ մազազասրնը թէվէ. ֆիւ էյլէմիշ սիր։

1. Օրասա մէվճուտ էլպիսէլէրին ուն մօտա գուսմաշ վէ պիլիմէլէրինի,

2. Գուսմաշլարը մէթանէթ վէ զէ. բաֆէթինի,

3. Ֆիլտրլարը զալէթ ինթիսարլ վէ էվվէրիւլի օլմասրնը։

Բէյլիւան կէօրէն միւթէրէժմ միւթերիէրին մէգազիւ մազազասրընը. ... պարլամասագազարընա գովիւն էմինիմ։

Մէգազիւ մազազասա էօյլիւ իւզինէ ամ էլպիսէ եարբամագասա սրբ։

ՖԻՑԱԹ ՄԱԳԹՈՒ
ԲԱԶԱՐ ԵՒԻՆԼԷՐԻ ՏԷ ՈՂԲԴ ՋԸՐ 50 ա

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ — Քամանցо խան։

Պոլսոյ Գործակալութիւն.—Գաբրրնը օղլու բասաժին դիմաց Գիր էֆ. Քիւրիւպհանէ փողոց։

Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կ